

Uchwała nr LX/731/24
Rady Powiatu Stargardzkiego
z dnia 27 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 -2026

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r., poz. 107) w związku z art. 15 ust. 1 i 4 pkt 2, art. 17, art. 19 ust. 3a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r., poz. 324) oraz uchwały nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (M. P. z 2022 r. poz. 767) Rada Powiatu uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024-2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Stargardzkiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Stargardzkiego

Zdzisław Rygiel

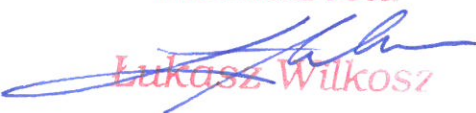
UZASADNIENIE

Usługi społeczne stanowią coraz ważniejszy kierunek rozwoju i zmian polityki społecznej. Jest to związane z takimi procesami jak zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, wzrost liczby potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osób z niepełnosprawnościami.

Usługi społeczne prowadzą do poprawy stanu psychofizycznego, do zmiany sytuacji życiowej, realnie wpływają na podniesienie jakości życia osób i rodzin. Rozwój usług społecznych odbywa się tam, gdzie są potrzeby społeczne, czyli na poziomie lokalnym. W wielu dokumentach organizacji międzynarodowych, w tym Unii Europejskiej, wymienia się rozwój usług społecznych jako ważny cel realizowanej polityki społecznej, który powinien stanowić priorytet w działaniach państw przez tworzenie strategii i programów rozwoju usług społecznych i socjalnych. Usługi społeczne mają się przyczyniać do realizacji co najmniej dziesięciu zasad Filaru Praw Socjalnych, przyjętego 17 listopada 2017 r. przez instytucje UE.

Plan jest dokumentem, który nadaje strukturę planowanym zmianom w zakresie rozwoju usług społecznych zgodnie z rekomendacjami i wnioskami z przeprowadzonej diagnozy.

Uzasadnionym jest więc podjęcie niniejszej uchwały.

Wicestarosta

Lukasz Wilkosz

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026**

Załącznik do uchwały nr LX/731/24
Rady Powiatu Stargardzkiego
z dnia 27 marca 2024 r.

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego
na lata 2024 -2026**

STARGARD 2024 r.

WPROWADZENIE

Usługi społeczne stają się w ostatnim czasie najważniejszym elementem współczesnej polityki społecznej. Stanowią odpowiedź na wyzwania społeczne i idące za nimi potrzeby związane z takimi procesami jak: zmiany demograficzne, starzenie się społeczeństwa, zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost liczby osób o szczególnych potrzebach, w tym osób z niepełnosprawnościami, kryzysy rodzinne, a co za tym idzie, zapotrzebowanie na nowe kompetencje społeczne i kwalifikacje zawodowe.

Institutionalne systemy wsparcia, oferujące usługi całodobowej opieki, stają się z różnych powodów coraz mniej wydolne i kosztowne. W związku z tym poszukuje się alternatywnych rozwiązań środowiskowych, które pozwoliłyby zapewnić wysoką jakość usługi, dokonywać odbiorcom wsparcia samodzielnych wyborów, a jednocześnie racjonalizowałyby efektywność kosztową.

W związku z powyższym istnieje potrzeba deinstytucjonalizacji, rozumiana nie jako dążenie do zamknięcia placówek całodobowej opieki, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania.

Deinstytucjonalizacja oznacza realizację polityki społecznej, w której samorządy otwierają się na długookresową i stabilną współpracę z organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej czy organizacjami kościelnymi. Wyzwania socjalne inicjują również potrzebę zdefiniowania kompetencji kadr systemu pomocy społecznej oraz kreacji nowych profesji społecznych, które będą niezbędne, aby odpowiadać na pojawiające się potrzeby. Inwestycje w usługi społeczne powinny być związane z odpowiednim przygotowaniem służb społecznych, jak również dostarcycieli usług.

Dostępność usług w zakresie wsparcia społecznego i działań profilaktycznych powinna być realizowana z myślą o każdej osobie, która może ich potrzebować, przy czym szczególne miejsce przypisuje się osobom z grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem, takich jak: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osoby z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym, rodziny z dziećmi z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i w kryzysie, a także dzieci i młodzież w pieczy zastępczej. Przede wszystkim tym grupom dedykowane są na poziomie krajowym: Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) przyjęta uchwałą nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r., Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030 przyjęta uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r., Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030, przyjęte uchwałą nr 196 Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 2021 r. oraz Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej, przyjęty uchwałą nr 212 Rady Ministrów z dnia 26 października 2022 r., a na poziomie regionalnym Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deintytucjonalizacji dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2023-2025 przyjęty uchwałą nr 1431/23 z dnia 1 września 2023 r. przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego.

*Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026*

Skuteczne usługi społeczne powinny być świadczone w sposób ciągły, gdy istnieje taka potrzeba oraz elastycznie, czyli powinny być na bieżąco modyfikowane w zależności od zmieniających się potrzeb i preferencji beneficjenta. Rodzaj i poziom otrzymywanego wsparcia nie powinien być uzależniony od miejsca zamieszkania, lecz od potrzeb oraz wymagań danej osoby.

Ponieważ kompleksowa transformacja systemu opieki zmierza do zmniejszenia uzależnienia od opieki instytucjonalnej, kładąc nacisk na usługi świadczone środowisku lokalnym, priorytetem staje się wprowadzenie skutecznej profilaktyki. Bowiern dopóki pierwotne przyczyny umieszczania w opiece instytucjonalnej nie zostaną usunięte, a mechanizmy zapobiegające przyjmowaniu kolejnych osób będą nieskuteczne, to wysiłki na rzecz zakończenia świadczenia opieki instytucjonalnej będą miały niską skuteczność, gdyż każde miejsce zwolnione przez jedną osobę opuszczającą instytucję, zostanie niezwłocznie wypełnione przez nowych podopiecznych.

Program rozwoju usług społecznych na poziomie samorządu powiatowego uwzględnia uwarunkowania ustrojowe tego poziomu samorządu terytorialnego, który jest samodzielną jednostką organizacyjną, niezależną od samorządów gminnych działających na jego obszarze. Samorząd powiatowy nie ma uprawnień władczych w odniesieniu do samorządów gminnych, a ustrojodawca przypisał mu odrębne od samorządów gminnych zadania. Powiat w celu ich realizacji współpracuje z samorządami gminnymi i uwzględnia zakres oraz sposób realizacji zadań samorządów gminnych. Powiat nie może zastąpić gmin w realizacji ich zadań. Kompleksowy, skuteczny, realnie działający program rozwoju usług społecznych wymaga pełnego współdziałania samorządu powiatowego i samorządów gminnych działających na jego terenie, na każdym etapie tego procesu.

Przedkładany dokument pn. „Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024-2026” jest efektem prac specjalnie do tego powołanego zespołu roboczego oraz zaangażowanych w rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców Powiatu Stargardzkiego. Lokalny plan został opracowany na okres 3 lat w wymiarze powiatowym, lecz cały proces rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji programowany jest w perspektywie wielu lat, co powoduje, że zmiany w zakresie dostępności usług i ich koordynacji będą następowały etapowo.

Celem stworzenia lokalnego planu rozwoju usług społecznych jest wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu lokalnym, zgodnie z wynikiem przeprowadzonej diagnozy, zarówno z zakresie koniecznych interwencji, jak i podjęcia działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym.

Korzyściami dla powiatu wynikającymi z posiadanych planów będą:

- 1) uporządkowane, celowe i trafne działania w zakresie rozwoju usług społecznych,
- 2) oraz wyznaczenie priorytetów rozwojowych dla usług.

Warto też podkreślić, że lokalne plany rozwoju usług społecznych są dokumentami niezbędnymi do realizacji programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2021-2027.

Niniejszy dokument został opracowany przez zespół, w sposób partycypacyjny, z udziałem wszystkich podmiotów i osób zainteresowanych procesem rozwoju usług społecznych na terenie Powiatu Stargardzkiego. W trakcie tworzenia dokumentu odbywały się spotkania, konsultacje, badania oraz uzgodnienia.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026

Dokument powstał w oparciu o rekomendowane przez Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej „Ogólnopolskie ramowe wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”.

1. GRUPY ODBIORCÓW USŁUG SPOŁECZNYCH

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024-2026 odnosi się do czterech „grup użytkowników”:

- 1) dzieci niepełnosprawnych i pełnosprawnych oraz ich rodzin,
- 2) osób z niepełnosprawnością,
- 3) osób mających problemy ze zdrowiem psychicznym,
- 4) osób starszych.

W Konwencji o prawach dziecka ONZ dziecko definiuje się jako „każdą istotę ludzką w wieku poniżej osiemnastu lat, chyba że zgodnie z prawem odnoszącym się do dziecka uzyska ono wcześniej pełnoletność”¹.

W Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych zalicza się do nich osoby: „które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami”².

Termin „osoby mające problemy ze zdrowiem psychicznym” odnosi się do osób, u których postawiono diagnozę psychiatryczną i które poddano leczeniu, takie osoby są objęte definicją osób niepełnosprawnych w Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych³. Światowa Organizacja Zdrowia, zdrowie psychiczne definiuje jako dobrostan, w którym jednostka realizuje swoje możliwości i potrafi poradzić sobie z różnorodnymi sytuacjami życiowymi, jak również jest w stanie uczestniczyć w życiu społecznym oraz produktywnie pracować⁴.

Na szczeblu Organizacji Narodów Zjednoczonych brak jest przyjętej definicji osób starszych. Według Światowej Organizacji Zdrowia w krajach rozwiniętych przyjęto wiek 65 lat jako granicę, powyżej której osobę określa się jako starszą lub w podeszłym wieku⁵. Należy tu zauważyć, że prawdopodobieństwo niepełnosprawności zwiększa się wraz z wiekiem⁶. W związku z tym na szczególną uwagę zasługuje podgrupa „osób bardzo starych”⁷.

1. Art 1 Konwencji o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. 1991, nr 120, poz. 526).

2. Art. 1 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych sporządzonej w Nowym Jorku 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. 2012, poz. 1169).

3. Za: *Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności*, Bruksela 2012, s. 31.

4. Za: T. Białas, World Health Organization. *Promoting mental health: concepts. Emerging evidence, practice (Summary Report)*, WHO Genewa 2004.

5. Za: *Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności*, Bruksela 2012, s. 31. World Health Organization, Definition of an older or elderly person [„Definicja osoby starszej lub w podeszłym wieku”].

6. Za: *Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności*, Bruksela 2012, s. 31. Davis, R., Promising Practices in Community-based Social Services in CEE/CIS/Baltics: A Framework for Analysis [„Obiecujące praktyki w zakresie środowiskowych usług socjalnych w krajach Europy ŚrodkowoWschodniej, w WNP i w krajach bałtyckich”], USAID, 2005, s. 15.

7. *Ibidem*, s. 15.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026

Należy mieć świadomość, że granice między tymi czterema grupami użytkowników mogą czasem się zacierać: termin „dzieci” odnosi się zarówno do osób niepełnosprawnych, jak i pełnosprawnych, a termin „osoby niepełnosprawne” również do osób w wieku powyżej 65 lat.

2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU STARGARDZKIEGO

Powiat Stargardzki został utworzony z dniem 1 stycznia 1999 roku na mocy ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 1998 roku w sprawie utworzenia powiatów.

Jest szóstym, pod względem powierzchni powiatem województwa zachodniopomorskiego - obejmuje 1 519,97 km² i powiatem o największej liczbie mieszkańców – 119 190 osób⁸ (wyluczając miasta na prawach powiatu). Znajduje się w południowo-zachodniej części województwa, w odległości 36 km od stolicy województwa - Szczecina. Od północy graniczy z powiatem goleniowskim i łobeskim, od zachodu z powiatem gryfińskim i Szczecinem – stolicą województwa, od wschodu z powiatem drawskim, od południa natomiast z powiatem choszczeńskim i pyrzyckim.

Przez Stargard i teren Powiatu Stargardzkiego biegnie droga krajowa nr 10, prowadząca ze Szczecina do Bydgoszczy i dalej do Torunia i Warszawy. Stolicę powiatu dzieli odległość 40 km od granicy państwa, 36 km od Szczecina, 180 km od Berlina i 120 km od terminalu promowego w Świnoujściu.

W odległości około 40 km od Stargardu znajduje się Międzynarodowy Port Lotniczy Goleniów, z którego dogodne połączenia umożliwiają komunikację lotniczą ze światem. Stargard stanowi ważny węzeł kolejowy na mapie kraju. Linie kolejowe łączą miasto i region ze wszystkimi metropoliami Polski.

Powiat Stargardzki ma do zaoferowania niepospolite walory, które wynikają z jego położenia geograficznego, takie jak: ciągnące się równoleżnikowo pasma wzgórz na Wyżynie Ińskiej, z których najwyższe Góra Głowacz wznosi się na wysokość 180 mn.p.m., doliny rzek: Ina, Krępa, Mała Ina, Pęczinka i Krąpiel, która ma typowo górski charakter, z głęboko wcięтым i krętym korytem. Największym jeziorem regionu jest piąte co do wielkości w Polsce jezioro Miedwie o powierzchni 35 km²⁹.

O rozwoju turystyki w powiecie stanowią przepiękne zabytki Stargardzkiej Starówki, z najcenniejszym, wpisanym na listę Pomników Historii Prezydenta RP, gotyckim kościołem Najświętszej Marii Panny z końca XIII wieku, rozbudowanym w XIV i XV w. Jego unikatowość polega na tym, że przeszło każdego sklepienia wykonane jest według innego wzoru. Świadectwem wysokiej klasy kunsztu budowlanego jest jego zewnętrzna, bogato zdobiona elewacja. W Marianowie znajduje się klasztor cysterek ufundowany w 1248 roku przez księcia Barnim I, w którym po reformacji urządzony został zakład dla panien szlacheckich. To właśnie tam blisko 40 lat spędziła Sydonia von Borck, którą posądzono o czary i o kłatwę rzuconą na ród Gryfitów, a następnie ścięto i spalono na stosie w 1620 r.

W krajobrazie gospodarczym Powiatu Stargardzkiego dominuje rolnictwo. Użytki rolne stanowią 61% całej powierzchni powiatu, korzystna jest struktura gospodarstw rolnych, średnia

8. Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Terytorialnych, <https://bd1.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>, stan na 12.09.2023 r.

9. Źródło: https://powiatstargardzki.pl/strona/menu/20_powiat_w_pigulce, stan na dzień 12.09.2023 r.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026

wielkość gospodarstwa rolnego jest wysoka i wynosi 23,7 ha. Jednym z największych gospodarstw w województwie zachodniopomorskim jest Spółdzielcza Agrofirma Witkowo. Ze względu na podstawowy rodzaj działalności prowadzonej przez podmioty gospodarcze najliczniej reprezentowana jest branża handlowa i naprawy, budownictwo, obsługa nieruchomości i przetwórstwo przemysłowe, które zdominowane jest przez przetwórstwo spożywczo-rolne oraz produkcję materiałów budowlanych. Możliwości inwestycyjne w Stargardzie wiążą się głównie ze strefą Stargardzkiego Parku Przemysłowego oraz Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną.

Rysunek 1: Mapa Powiatu Stargardzkiego

Źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_stargardzki stan na dzień 12.09.2023 r.

Powiat Stargardzki zajmuje pierwsze miejsce w skali województwa pod względem wartości zaangażowanego kapitału zagranicznego przypadającego na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym¹⁰.

Powiat składa się z 10 gmin. Jedna gmina posiada status gminy miejskiej - jest to Miasto Stargard, które jest stolicą i zarazem siedzibą władz powiatowych. Miasto Stargard stanowi główny ośrodek administracyjny, gospodarczy i kulturalny powiatu. W powiecie jest 5 miast: Chociwiel, Dobrzany, Insko, Stargard i Suchań.

Gmina Chociwiel to gmina miejsko-wiejska, stanowi 10,6% powierzchni powiatu. Zamieszkuje ją 4,6% ludności powiatu. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,4 lat.

Gmina Dobrzany to gmina miejsko-wiejska, stanowi 8,9% powierzchni powiatu. Zamieszkuje ją 3,8% ludności powiatu. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,1 lata.

Gmina Dolice to gmina wiejska, stanowi 15,6% powierzchni powiatu. Zamieszkuje ją 6% ludności powiatu. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,5 lat.

10. Źródło: <https://eregion.wzp.pl/powiaty/stargardzki>, stan na dzień 12.09.2023 r.

*Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026*

Gmina Ińsko to gmina miejsko-wiejska, stanowi 9,9% powierzchni powiatu. Zamieszkuje ją 2,6% ludności powiatu. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,4 lata.

Gmina Kobylanka to gmina wiejska, stanowi 8% powierzchni powiatu. Zamieszkuje ją 5,3% ludności powiatu. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,3 lat.

Gmina Marianowo to gmina wiejska, stanowi 6,7% powierzchni powiatu. Zamieszkuje ją 2,4% ludności powiatu. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,6 lat.

Gmina Stara Dąbrowa to gmina wiejska, stanowi 7,4% powierzchni powiatu. Zamieszkuje ją 3% ludności powiatu. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,3 lat.

Gmina Stargard to gmina wiejska, stanowi 21% powierzchni powiatu. Zamieszkuje ją 12,5% ludności powiatu. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,6 lat.

Stargard to miasto, stanowi 3,16% powierzchni powiatu. Zamieszkuje ją 56,14% ludności powiatu. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,1 lat.

Gmina Suchań to gmina miejsko-wiejska, stanowi 8,8% powierzchni powiatu. Zamieszkuje ją 3,4% ludności powiatu. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,0 lat.

Z przedstawionych danych wynika, że średni wiek mieszkańców wyższy jest w miastach, czy gminach miejskich, niż na terenach wiejskich, niestety nie znane są przyczyny takiego stanu rzeczy, nie wiadomo, czy osoby starsze migrują do miasta, żeby być bliżej systemu opieki zdrowotnej, czy z braku odpowiedniej dostępności tej opieki ich długość życia spada. Niemniej jednak wysoka średnia wieku mieszkańców powiatu wskazuje, że osoby te będą za kilkanaście lat wymagały wsparcia w postaci usług społecznych.

Tabela 1: Liczba mieszkańców w gminach

Gmina	Liczba mieszkańców
Chociwel	5 492
Dobrzany	4 558
Dolice	7 160
Ińsko	3 132
Kobylanka	6 397
Marianowo	2 910
Stara Dąbrowa	3 559
Gmina Stargard	14 991
Miasto Stargard	66 923
Suchań	4 068
Powiat Stargardzki	119 190

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Obraz aktualnego stanu społeczeństwa jest możliwy do przedstawienia między innymi dzięki analizie struktury demograficznej.

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026**

Tabela 2: Przyrost naturalny w Powiecie Stargardzkim i gminach Powiatu w 2022 roku

Gmina	Przyrost naturalny
Chociwel	-15
Dobrzany	-23
Dolice	-40
Ińsko	-18
Kobylanka	-5
Marianowo	0
Stara Dąbrowa	-15
Gmina Stargard	-2
Miasto Stargard	-327
Suchań	-17
Powiat Stargardzki	-462

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

W Powiecie Stargardzkim odnotowano w badanym okresie ujemny przyrost naturalny – co stanowi stan podobny do skali całego kraju. W rozbiciu na poszczególne gminy powiatu, tylko w jednej gminie zarejestrowano zerowy przyrost naturalny. Taki trend przyrostu naturalnego – który niestety na przestrzeni lat ulega pogorszeniu – oznacza, iż Powiat Stargardzki maleje rok do roku o ponad 400 mieszkańców. Najbardziej, poza Miastem Stargard zmniejsza się gmina Dolice o 40 osób rocznie, gmina Dobrzany o 23 osoby oraz gmina Ińsko – odpowiednio 18 osób.

Tabela 3: Populacja mieszkańców Powiatu Stargardzkiego

Populacja mieszkańców	Liczba populacji		
	2020	2021	2022
Kobiety	61 281	61 280	60 749
Mężczyźni	58 851	58 776	58 441
Powiat Stargardzki	120 132	120 056	119 190

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Liczba mężczyzn zamieszkujących Powiat Stargardzki była w 2022 roku mniejsza od liczby kobiet – stanowiły one 50% ogólnej liczby ludności, natomiast mężczyźni 49%. Współczynnik feminizacji w 2022 roku w Powiecie wynosił 104 co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadało 104 kobiety. Stosunek ten jest mniej więcej odzwierciedleniem proporcji płci występującej w całym kraju.

Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego w kolejnych latach spodziewane jest dalsze zmniejszanie się liczby ludności, które będzie następowało w szybszym tempie niż dotychczas. W 2025 roku ludność Powiatu Stargardzkiego ma wynieść 117 448 osób, tj. o 1,5% mniej niż w roku 2022, a w 2035 roku 112 603 osoby (5,5 % mniej niż w roku 2022).

*Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026*

Tabela 4: Prognozowana populacja mieszkańców Powiatu Stargardzkiego

Populacja mieszkańców	Liczba populacji		
	2025	2030	2035
Kobiety	59 786	58 753	57 419
Mężczyźni	57 662	56 539	55 184
Powiat Stargardzki	117 448	115 292	112 603

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

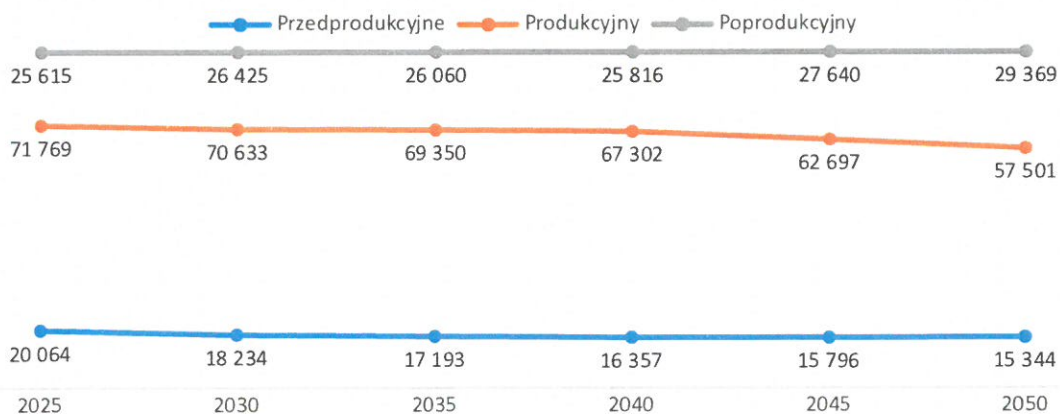
Prognoza stanu ludności w Powiecie Stargardzkim nie przedstawia optymistycznego scenariusza. Dynamika spadku liczby ludności Powiatu Stargardzkiego założona w prognozie jest realna, może jednak zrealizować się również wariant bardziej optymistyczny.

Gęstość zaludnienia powiatu to 79 osób na km² przy średniej w Województwie achodniopomorskim 74 osób na km². Struktura zagęszczenia ludności powiatu jest nierównomierna. Najwięcej osób na 1 km² przypada w Gminie Miasto Stargard – to 1 397 osób, najmniejszą gęstość zaludnienia wykazuje gmina Ińsko tylko 21 osób. W pozostałych gminach gęstość zaludnienia waha się na poziomie, ok. 36 osoby na 1 km².

Struktura ludności w Powiecie Stargardzkim według ekonomicznych grup wieku w 2022 roku przedstawiała się następująco:

- 1) 18,1% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia,
- 2) 59,4% mieszkańców było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia,
- 3) 22,5% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – 65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet.

Rysunek 2: Prognoza ludności Powiatu Stargardzkiego wg grup ekonomicznych wieku do roku 2050

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Lokalnych, https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica_stan na 31.12.2014 r

Według prognoz obniży się udział ludności w wieku produkcyjnym do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Wskaźnik obciążenia demograficznego (stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym) w Powiecie Stargardzkim

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026**

w przedstawionym okresie wzrośnie z 0,63 % w 2025 roku do 0,78% w 2050 roku. Taka sytuacja niekorzystnie zaprocentuje trudnościami zabezpieczenia emerytalnego i podstawowej opieki zdrowotnej, ponieważ w wiek emerytalny w kolejnym okresie programowania zaczną wkraczać roczniki wyżu demograficznego lat siedemdziesiątych. Pogorszenie relacji liczby ludności w wieku produkcyjnym do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym może spowodować w najbliższej przyszłości również problemy na rynku pracy.

3. ANALIZA ZASOBÓW SYSTEMU, A TAKŻE ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH I PODMIOTÓW KOMERCYJNYCH W ZAKRESIE REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

Za realizację usług społecznych w Powiecie Stargardzkim odpowiada Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie, które w obecnej strukturze rozpoczęło swoją działalność z dniem 01.11.2022 r. zgodnie z regulaminem organizacyjnym nadanym Uchwałą Nr 2359/2022 Zarządu Powiatu Stargardzkiego z dnia 6 października 2022 r.

Centrum realizuje zadania własne Powiatu Stargardzkiego oraz zadania zlecone administracji rządowej w zakresie:

- 1) pomocy społecznej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.,
- 2) działań na rzecz osób niepełnosprawnych na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Dz. U. z 2024 r., poz. 44,
- 3) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Dz. U. z 2024 r. poz. 177,
- 4) przeciwdziałania przemocy w rodzinie na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535.

W roku 2023 r. w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie zatrudnionych było 89 osób w ramach następujących stanowisk:

Tabela 5: Struktura zatrudnienia w PCPR w Stargardzie

L. p.	Stanowisko	Liczba etatów	Liczba pracowników
Kierownictwo PCPR			
1.	Dyrektor	1	1
2.	Zastępca dyrektora	1	1
Zespół Finansowo- Księgowy			
1.	Główny księgowy	1	1
2.	Zastępca głównego księgowego	1	1
3.	Stanowisko ds. księgowości	6	5
Zespół Kadrowo – administracyjno - gospodarczy			
1.	Kierownik zespołu	1	1
2.	Specjalista ds. kadr- urzędnicze	1	1
3.	Administrator	1	1
4.	Referent	2	2
5.	Kierowca	2	2

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026

L. p.	Stanowisko	Liczba etatów	Liczba pracowników
6.	Sprzątaczką	1	1
7.	Konserwator	1,5	2
Zespół świadczeń i rozliczeń			
1.	Stanowisko ds. świadczeń i rozliczeń	3	3
Zespół pomocy społecznej			
1.	Koordinator ds. przeciwdziałania przemocy	1	1
2.	Pracownik socjalny	1	1
3.	Opiekun inkubatora	0,5	1
Zespół rehabilitacji osób niepełnosprawnych			
1.	Stanowisko ds. rehabilitacji osób niepełnosprawnych	3	3
Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej			
1.	Kierownik zespołu	1	1
2.	Pracownik socjalny	2	2
3.	Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej	3	3
4.	Specjalista pracy z rodziną	3	3
Zespół ds. instytucjonalnej pieczy zastępczej			
1.	Kierownik zespołu	1	1
2.	Psycholog	1	1
3.	Pedagog	2	2
4.	Pracownik socjalny	1	1
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1			
1.	Wychowawca	6	6
2.	Opiekun dziecięcy	1	1
3.	Kucharka	1	1
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2			
1.	Wychowawca	7	7
2.	Opiekun dziecięcy	1	1
3.	Kucharka	1	1
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3			
1.	Wychowawca	7	7
2.	Kucharka	1	1
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 4			
1.	Wychowawca	6	8
2.	Opiekun dziecięcy	2	2
3.	Kucharka	1	1
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 6			
1.	Wychowawca	8	8
2.	Kucharka	0,75	1

Źródło: Dane własne.

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie według stanu na 31.12.2023 r. zatrudniało 33 osób na podstawie umowy zlecenia:

- 1) 6 osób do prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) 7 osób jako rodziny zastępcze zawodowe;
- 3) 11 osób jako osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich,
- 4) 2 psychologów,
- 5) pedagoga,
- 6) 6 osób do obsługi

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie w 2023 roku realizowało programy współfinansowane ze środków europejskich skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- 1) „Rodzina gwarancja rozwoju” – projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020.

Celem głównym projektu było zwiększenie jakości usług społecznych realizowanych na terenie Powiatu Stargardzkiego związanych ze wsparciem rodziny i pieczy zastępczej. Projekt przewidywał wsparcie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej mieszkających w mieszkaniach wspomaganych tzw. „inkubatorach” w Stargardzie, rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka w zakresie podnoszenia ich kompetencji oraz integracji z rodzinami biologicznymi w celu podniesienia jakości prowadzonych usług, promowanie rodzicielstwa zastępczego i tej formy pomocy jako możliwości rozwoju zawodowego.

- 2) „Regionalna Akademia Dzieci i Młodzieży” – projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020.

Celem głównym projektu jest zwiększenie usług społecznych, środowiskowych i opiekuńczych przez wspieranie rodziny w pełnieniu ról opiekuńczo-wychowawczych, podniesienie kompetencji rodzicielskich oraz społecznych dzieci i młodzieży zmierzające do wzmocnienia umiejętności adaptacyjnych, wykorzystania zasobów własnych i środowiska celem radzenia sobie z kryzysem.

- 3) „Regionalne Pogotowie Kryzysowe” – projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020.

Projekt oferował szeroki zakres wsparcia związanego z profilaktyką i ochroną zdrowia psychicznego.

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie realizuje również zadania w zakresie wdrażania celów zawartych w:

- 1) Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Stargardzkim na lata 2021-2025,
- 2) Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Stargardzkim na lata 2024-2028,
- 3) Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Stargardzkim na lata 2024-2026,
- 4) Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Stargardzkim na lata 2022-2025.

Wydział Polityki Społecznej w Starostwie Powiatowym w Stargardzie realizuje zadania w zakresie realizacji celów wynikających z Programu Współpracy Powiatu z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na dany rok.

Wsparciem dla osób niepełnosprawnych jest działający na terenie powiatu Powiatowych Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności zajmujący się wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności w pierwszej instancji. Poza tym Zespół wydaje legitymacje osoby niepełnosprawnej, karty parkingowe dla osób niepełnosprawnych

*Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026*

mających znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się oraz dla placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych.

Od grudnia 2017 roku w Powiecie Stargardzkim realizowany jest Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. Celem programu jest zapewnienie dziecku niepełnosprawnemu dostępu do aktywnej pomocy ze strony państwa, a jego rodzicom fachowej informacji dotyczącej ich dziecka oraz jego problemów rozwojowych poprzez zapewnienie interdyscyplinarnego wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, umożliwiającego objęcie specjalistyczną opieką dziecka oraz jego rodziny. Projekt realizuje Ośrodek Koordynacyjno - Rehabilitacyjno - Opiekuńczy powołany przy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Na terenie Powiatu Stargardzkiego funkcjonuje jedna publiczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna. Jednym z jej zadań jest wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego z powodu niepełnosprawności. Dzieci i młodzież są diagnozowane w celu określenia ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych.

Na terenie powiatu funkcjonują dwie szkoły podstawowe specjalne – jedna prowadzona przez powiat – Szkoła Podstawowa Specjalna w ramach Zespołu Szkół Specjalnych oraz Niepubliczna Szkoła Specjalna w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii. Powiat kształci również uczniów niepełnosprawnych na poziomie ponadgimnazjalnym prowadząc w Zespole Szkół Nr 5 Branżową Szkołę I Stopnia nr 5 z oddziałami klas specjalnych i Szkołę Zawodową Przystosobającą do Pracy oraz w Zespole Szkół Specjalnych - Szkołę Zawodową Przystosobającą do Pracy.

W sferze edukacji Powiat Stargardzki dotował również 4 niepubliczne placówki - Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy Krajowego Towarzystwa Autyzmu, Specjalistyczną Niepubliczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Niepubliczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną „ASK” oraz Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii, którego składową jest Szkoła Podstawowa Specjalna. Ośrodek prowadzi Stargardzkie Stowarzyszenie „Jednak Można”.

Powiat Stargardzki aktywnie współpracuje z organizacjami pozarządowymi. Spektrum podejmowanej współpracy obejmowało szereg dziedzin jak m.in.: promocja zdrowia, kultura, sport, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, nieodpłatną pomoc prawną. Równie różnorodne były formy tej współpracy, począwszy od trybów konkurencyjnych- konkursów, grantów, poprzez współorganizację imprez, wsparcie finansowe, rzeczowe i organizacyjne.

W przypadku organizacji realizujących usługi społeczne, na terenie powiatu funkcjonują podmioty:

- 1) Centrum Socjalne Caritas podlegające Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej w Szczecinie,
- 2) Towarzystwo Walki z Kalectwem, koło w Chociwlu,
- 3) Stowarzyszenie Edukacja-Zdrowie-Aktywność z siedzibą w Stargardzie,
- 4) Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intellectualną Koło w Stargardzie,
- 5) Polski Związek Niewidomych Koło w Stargardzie,
- 6) Oddział Krajowego Towarzystwa Autyzmu,
- 7) Polski Związek Głuchych Koło Terenowe w Stargardzie,

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026**

- 8) Stowarzyszenie Nauczycieli i Rodziców Dzieci ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi w Stargardzie,
- 9) Fundacja „Nowe Możliwości”,
- 10) Fundacja „MILON”.

Analiza danych wskazuje, iż ogółem na realizację zadań publicznych w obszarze usług społecznych, przez organizacje pozarządowe Powiat Stargardzki przeznaczył w 2022 roku kwotę 423 647 złotych.

4. DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH

Diagnoza jest źródłem wiedzy na temat najistotniejszych potrzeb mieszkańców. Pozwala na zidentyfikowanie potencjałów mieszkańców oraz lokalnych instytucji i organizacji. Diagnoza stanowi podstawę kompleksowych działań, sprzyja zatem określeniu sposobu zapewnienia wysokiej jakości usług.

Przeprowadzone działania diagnostyczne pozwoliły odpowiedzieć na następujące pytania badawcze:

- 1) Jakie potrzeby społeczne występują w Powiecie Stargardzkim?
- 2) Jakie usługi społeczne bądź rozwiązania należy wprowadzić w celu zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb społecznych?
- 3) Jaki potencjał (instytucji, organizacji) można wykorzystać w celu zaspokajania zdiagnozowanych potrzeb społecznych powiatu?

W tworzeniu diagnozy zastosowano następujące metody:

- 1) analizę zasobów powiatu,
- 2) analizę programów i raportów,
- 3) wywiady z mieszkańcami,
- 4) wywiady z pracownikami instytucji,
- 5) wywiady z przedstawicielami NGO,
- 6) badania ankietowe,
- 7) statystyczne.

Diagnoza obejmuje cztery obszary tematyczne powiązane z „grupami użytkowników”:

- 1) wsparcie osób starszych,
- 2) wsparcie osób z niepełnosprawnością,
- 3) wsparcie dziecka z niepełnosprawnością i pełnosprawnego oraz jego rodziny,
- 4) wsparcie osób w kryzysie psychicznym.

4.1. DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH OSÓB STARSZYCH

Istotną z punktu widzenia problemów społecznych jest struktura wiekowa mieszkańców powiatu. Dane dotyczące liczby ludności w 2021 roku oraz udział poszczególnych grup wiekowych w populacji.

*Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026*

Tabela 6: Struktura wieku mieszkańców Powiatu Stargardzkiego

Wiek	Liczba mieszkańców
0-19	23 866
20-29	13 589
30-54	44 183
55-59	7 213
60-64	8 581
65-69	8 725
70-74	6 746
75-79	2 884
80-84	2 072
85+	2 099
Powiat Stargardzki	119 190

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Skupiając się na grupie wiekowej powyżej 60 roku życia należy stwierdzić, że starość nie stanowi jednolitego okresu i uwzględniając jako kryterium tzw. wiek funkcjonalny, dotyczący możliwości psychofizycznych osoby, w populacji osób starszych warto wyróżnić dwie podgrupy:

- 1) osoby starsze samodzielne funkcjonalnie tzw trzeci wiek – 60/65 do 79 r.ż.,
- 2) osoby starsze niesamodzielne funkcjonalnie tzw. czwarty wiek – 80 lat i więcej¹¹, przy czym sprawność funkcjonalna osoby starszej jest rozumiana jako zdolność do wykonywania normalnych codziennych życiowych zadań bezpiecznie i samodzielnie, bez nadmiernego wysiłku¹².

W Powiecie Stargardzkim osób samodzielnych funkcjonalnie jest 22 850 osób, a niesamodzielnych funkcjonalnie 4 171 osób, z czego, na podstawie badań, można szacować, iż objawy demencji (w tym choroby Alzheimerera) pojawiają się u około 6% osób z populacji w wieku 60 lat i więcej, co stanowi 1 616 mieszkańców Powiatu Stargardzkiego (a już 25% osób po 85. roku życia, tj. blisko 525 osób)¹³.

Zmiany zachodzące w strukturze wieku ludności świata wskazują na wydłużanie się przeciętnego trwania życia. W 2022 r. przeciętne trwanie życia mężczyzn w Polsce wyniosło 73 lata, natomiast kobiet 81 lat. W porównaniu z 2021 r., trwanie życia wydłużyło się odpowiednio o 1,7 i 1,4 roku¹⁴. W województwie w 2022 roku przeciętne trwanie życia mężczyzn wyniosło 72 lata, natomiast kobiet 80 lat, jest więc niższe od skali krajowej. Od 1990 roku wiek mężczyzn w województwie wydłużył się o prawie 9 lat, a kobiet o 5,5 roku.

Największe obciążenie demograficzne (wyrażone jako stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym) odnotowuje się w miastach powiatu:

11. P. Błędowski red. *Raport na temat sytuacji osób starszych w Polsce*, IpiSS, Warszawa 2012, s.16.

12. W. Osiński, *Gerokinezyjologia. Nauka i praktyka aktywności fizycznej w wieku starszym*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2013.

13. https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Broszura_Alzheimer.pdf dostęp 13.02.2024 r.

14. *Trwanie życia w 2022 roku*, Analizy Statystyczne GUS, Warszawa 2023, s. 7.

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026**

Stargardzie, Ińsku, Dobrzanych, Chociwlu, Suchaniu. Przy czym obciążenie demograficzne województwa wynosi 40%, a kraju 38%.

Tabela 7: Obciążenie demograficzne

Gmina	Liczba mieszkańców
Chociwel	36%
Dobrzany	38,3%
Dolice	33%
Ińsko	41%
Kobylanka	30,6%
Marianowo	30,7%
Stara Dąbrowa	30%
Gmina Stargard	25%
Miasto Stargard	44%
Suchań	34%
Powiat Stargardzki	38%

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Jak pokazują prognozy GUS¹⁵, odsetek ludności w wieku 65 i więcej lat będzie systematycznie wzrastał. W 2035 r. ma on wynieść 23,2, przy czym w miastach będzie się kształtował na nieco wyższym poziomie (24,3) niż na wsi (21,7). Jeszcze bardziej spektakularnie przebiegać będą zmiany odsetka ludności w wieku 80 lat i więcej, który w 2035 roku zwiększy się ponad dwukrotnie – z 3,0% do 7,2% .

Wydłużanie się przeciętnego trwania życia pociągnie za sobą wiele konsekwencji zdrowotnych, ekonomicznych i kulturowych, gdyż wiąże się m.in. z większym prawdopodobieństwem wystąpienia niepełnosprawności, ograniczoną samodzielnością w codziennym funkcjonowaniu, zależnością od członków rodziny oraz instytucji pomocowych.

Analizując liczbę osób pobierających emerytury zauważamy, że w populacji kobiet, 42,5% z nich pobiera świadczenia w wysokości do 2 400,00 zł, w przedziale wysokości 2 400,01 – 2 600,00 zł odsetek ten wyniósł 9,0%, w kolejnych dwóch przedziałach od 2 600,01 zł do 2 800,00 zł i od 2 800,01 do 3 000,00 zł odsetek maleje odpowiednio do 7,8% i do 6,4%. Emeryturę w wysokości powyżej 3 000,00 zł pobiera 34,5% populacji kobiet. Emeryturę w wysokości powyżej 3 000,00 zł pobiera 73,6% populacji mężczyzn¹⁶. Dane te pokazują, że osoby starsze nie będą w stanie zaspokoić swoich potrzeb związanych z opieką w sposób komercyjny.

Celem prowadzonych badań było zdiagnozowanie potrzeb osób wymagających wsparcia na terenie powiatu oraz poznanie kierunków działań zmierzających do poszerzenia katalogu usług społecznych.

15. P. Błędowski red. *Raport na*, op. cit., s. 36

16. A. Czajkowski, *Struktura wysokości świadczeń wypłacanych przez ZUS po waloryzacji w marcu 2023 roku*, Warszawa 2023, s. 6.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026

Zgodnie z polskim ustawodawstwem gros zadań związanych z realizacją działań w sferze polityki senioralnej przypisanych zostało do kompetencji samorządu gminnego. Art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym¹⁷ stwierdza, iż zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W katalogu zadań własnych gminy zostały wymienione te działania, które bezpośrednio mogą dotyczyć osób starszych (np. ochrony zdrowia, pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych, wspierania rodziny, gminnego budownictwa mieszkaniowego, kultury, kultury fizycznej i turystyki), oraz te o charakterze bardziej ogólnym, służące poprawie jakości życia wszystkich mieszkańców gminy (dotyczące np. lokalnego transportu zbiorowego, porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, utrzymania gminnych obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej, wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej).

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym¹⁸, w art. 4 przypisuje powiatowi zadania publiczne o charakterze ponadgminnym. Zadania powiatu są komplementarne wobec zadań gminy. Samorządy powiatowe, są zobowiązane do tworzenia i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów swoich mieszkańców. Strategia wypracowana przez powiat powinna być uzupełnieniem zadań gmin, których te nie mogą same wypełnić.

Przy projektowaniu działań należy diagnozować potrzeby przede wszystkim w oparciu o informacje pozyskane bezpośrednio od osób należących do ich potencjalnych odbiorców. W 2023 roku zostało przeprowadzone na poziomie powiatu badanie, które ukazuje aktualne potrzeby, problemy i sytuacje seniorów. Jak wskazują wyniki badania, seniorzy wykazują znaczące zapotrzebowanie na różnego rodzaju usługi w środowisku. Uwzględniając, iż w mieście Stargard działają różnego rodzaju placówki pomocy i wsparcia dla seniorów, można uznać, iż sytuacja seniorów w pozostałych gminach może być mniej korzystna, a potrzeby jeszcze większe.

Jak wskazują wyniki badania ankietowego, seniorzy wykazują znaczące zapotrzebowanie na różnego rodzaju usługi w środowisku m.in. w postaci: usług opiekuńczych świadczonych w środowisku domowym. Dotyczy to zarówno usług opiekuńczych, jak i usług realizowanych przez specjalistów (rehabilitacja, opieka pielęgniarstwa itp.).

Seniorzy biorący udział w badaniu wskazali, że chcieliby mieć dostęp w miejscu zamieszkania przede wszystkim do usług rehabilitanta, na takie usługi wskazało 68,25% respondentów. W drugiej kolejności na usługę pielęgniarki 50,79%, psychologa 36,5%.

Osoby starsze pytane gdzie chciałyby (mogłyby) przebywać podczas ewentualnej choroby/pogorszenia się stanu zdrowia odpowiedziały:

- 1) u rodziny – odpowiedziało 50,79% respondentów,
- 2) w domu pomocy społecznej 19,04%,
- 3) w rodzinnym domu pomocy 33,33% ankietowanych.

Przy czym aż 50,79% osób starszych jest ogólnie zainteresowanych zamieszkaniem w rodzinnym domu pomocy, nie rozważa takiej możliwości 39,68%, pozostali respondenci jeszcze nie znali odpowiedzi na takie pytanie.

Osoby starsze zamieszkujące Powiat Stargardzki wykazują wysokie zainteresowanie, bo plasujące się na poziomie 66,66% - opieką krótkoterminową. Nie jest nią zainteresowanych 25,4%. Opieka taka pomogłaby im w powrocie do zdrowia w momencie jego pogorszenia.

17. Dz. U. 2023 poz. 40.

18. Dz. U. 2024, poz 107.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026

W rozmowach seniorzy wskazywali na potrzebę działań aktywizujących nakierowanych na utrzymanie sprawności fizycznej, psychicznej i intelektualnej oraz przezwycięzenie samotności w przypadku osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe. Ponadto mieszkańcy terenów wiejskich wskazywali na wykluczenie komunikacyjne.

Planowane działania w swoich założeniach powinny obejmować kompleksowo obszar całego powiatu, ponieważ wnioski z przeprowadzonej diagnozy wskazują na wysokie zapotrzebowanie na dostarczanie usług środowiskowych we wszystkich gminach.

4.2. DIAGNOZA POTRZEB OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Pomimo, iż niepełnosprawność należy do zagadnień badanych od dawna, to nie jest dostatecznie dobrze zdiagnozowana. Głównym źródłem informacji o liczbie osób z niepełnosprawnością w Polsce jest Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań przeprowadzony w roku 2011.

Osoba z niepełnosprawnością to osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku.

Niepełnosprawność badana jest w oparciu o dwa kryteria:

- 1) prawne (inaczej formalne) - niepełnosprawność prawna,
- 2) subiektywne (samoocena) - niepełnosprawność biologiczna¹⁹.

W świetle danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku liczba osób z niepełnosprawnością wyniosła 4 697,5 tys. Odsetek osób niepełnosprawnych w ogóle ludności wyniósł 12,2% w 2011 r., wobec 14,3% w 2002 r. W tym 4,1% stanowiły osoby niepełnosprawne wyłącznie biologicznie, 6,9% niepełnosprawne biologicznie i prawnie oraz 1,2% niepełnosprawne wyłącznie prawnie. Z historii danych spisowych wynikałoby, iż na każde 100 osób przypadało niepełnosprawnych: w 1978 r. – 0,7; w 1998 r. – 1,0; w 2002 r. – 14,3, a w 2011 r. – 11,6 na 100 mężczyzn i 12,7 na 100 kobiet. Natomiast w miastach wskaźnik ten wynosi 12,9, a na wsi 11,1²⁰. W w Powiecie Stargardzkim na 1000 mieszkańców przypadało 145 osób niepełnosprawnych²¹.

Uwzględniając stopień niepełnosprawności, struktura osób posiadających prawnie orzeczoną niepełnosprawność w okresie międzypisowym zmieniła się zarówno na poziomie województwa jak i kraju. Odnotowano wzrost odsetka osób ze znacznym oraz umiarkowanym stopniem niepełnosprawności – tak w Województwie Zachodniopomorskim jak i w całym kraju. Spadł natomiast udział osób posiadających lekki stopień niepełnosprawności – odpowiednio w Zachodniopomorskiem o -11% i w kraju o -9%²².

Powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności wydają orzeczenia o niepełnosprawności do celów pozarentowych. W roku 2021 w Powiecie Stargardzkim wydano 1 745 takich orzeczeń, z czego 207 dla dzieci do 16 roku życia i 1 538 dla osób powyżej 16 roku, co

19. Pojęcia stosowane w statystyce publicznej. Osoba niepełnosprawna: https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/241_pojecie.html. Dostęp 20.02.2024r.

20. K. Slany, *Osoby niepełnosprawne w świetle Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 r. – wybrane aspekty*, „Niepełnosprawność – zagadnienia, problemy, rozwiązania”, Nr II/2014(11), s. 50.

21. *Osoby niepełnosprawne na Pomorzu Zachodnim*, Biuletyn Obserwatorium Integracji Społecznej, Nr 2(12)/14, s. 7.

22. Ibidem, s. 9.

*Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026*

stanowiło 1,45% mieszkańców. Natomiast w 2022 roku wydano 1 667 orzeczeń o niepełnosprawności z czego 201 dla dzieci do 16 roku życia i 1 466 dla osób powyżej 16 roku, co stanowiło 1,4% mieszkańców. Osoby z niepełnosprawnościami to grupa niejednorodna, różniącą się nie tylko stopniem niepełnosprawności, ale i jej rodzajem, posiadająca w związku z tym różne zasoby, problemy i potrzeby. W Powiecie Stargardzkim wśród osób powyżej 16 roku życia najczęściej wydawanych jest orzeczeń ze względu na upośledzenie narządu ruchu (w 2021 roku 605, w 2022 roku 478), choroby psychiczne (odpowiednio 258 i 238) oraz choroby układu oddechowego i krążenia (odpowiednio 197 i 149). Natomiast wśród dzieci i młodzieży najczęściej wydawanych jest orzeczeń ze względu na całościowe zaburzenia rozwojowe (w 2021 roku 50, 2022 roku 58), ze względu na inne rozpoznania czy choroby, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (odpowiednio 32 i 36) oraz upośledzenie umysłowe (odpowiednio 25 i 27).

Wyniki badania w zakresie zaspokojenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami przedstawiają zróżnicowanie potrzeb ze względu na rodzaj niepełnosprawności. Na potrzebę rozwoju świadczenia usług asystenckich oraz opiekuńczych, w tym opiekuńczych - specjalistycznych wskazywały osoby z niepełnosprawnością sprzężoną, związaną z wiekiem oraz upośledzeniem narządów ruchu. Potrzebę uruchomienia mieszkania wspomaganego, które miałoby również funkcję mieszkania treningowego, pozwalającego na realizowanie treningów usamodzielniających, szczególnie dla młodych osób z niepełnosprawnościami wchodzących w dorosłe życie zgłaszały osoby bądź opiekunowie osób z niepełnosprawnością intelektualną. Chęć zamieszkania w takim mieszkaniu wyraziło 82,9% respondentów, szczególnie, że 42,9% badanych nie będzie miało zapewnionej opieki po śmierci rodziców / opiekunów. Przy czym 62,7% badanych uważa, że wsparcie asystenta byłoby wystarczającym wsparciem dla osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Wsparcia w usługach transportowych potrzebują osoby z niepełnosprawnością intelektualną zamieszkujące na terenach wiejskich, aby móc uczestniczyć w „integracji” społecznej i zawodowej. Jako dzieci osoby te są wspierane na wielu płaszczyznach. Przez cały okres nauki mają dostęp do terapii, zajęć integracyjnych i aktywizacyjnych. Natomiast gdy dorastają i kończą edukację następuje zatrzymanie tego wsparcia. Brakuje integracji społecznej i organizacji aktywności dorosłych osób z niepełnosprawnościami, gdy znajdują miejsce między innymi w warsztacie terapii zajęciowej, zakładzie aktywności zawodowej lub środowiskowym domu samopomocy to wykluczenie komunikacyjne uniemożliwia uczestnictwo. Na koniec grudnia 2023 roku w Powiecie Stargardzkim było 151 bezrobotnych z niepełnosprawnością.

Analiza danych jakościowych i wywiadów pogłębionych wskazuje, że brak usług transportu indywidualnego dla osób z ograniczoną mobilnością jest szczególnie odczuwalny przez mieszkańców obszarów wiejskich. Wykluczenie komunikacyjne mieszkańców wsi potęguje problem niskiej dostępności usług społecznych. Potrzebę zwiększenia dostępności usług transportowych dla osób niemobilnych zauważają wszystkie grupy respondentów badane w ramach diagnozy. Wymaga ona pilnej interwencji. Większość gmin boryka się z niewystarczającymi zasobami mieszkaniowymi. Brakuje zarówno mieszkań chronionych, jak i mieszkań socjalnych i komunalnych i nie ma lokali, które można zaadaptować do tej funkcji. W związku z tym rozszerzenie katalogu usług społecznych o mieszkalnictwo chronione wymaga bardzo wysokich nakładów finansowych.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026

W odniesieniu do osób niepełnosprawnych prawdopodobieństwo objęcia opieką instytucjonalną wzrasta wraz z wiekiem. Wyjaśnia to, dlaczego liczba kobiet w zakładach przewyższa liczbę mężczyzn, jako że kobiety żyją przeciętnie dłużej od mężczyzn. Ta statystyka wskazuje poważne wyzwanie związane z zapewnieniem wsparcia: w miarę jak coraz więcej osób ze złożonymi potrzebami dożywa podeszłego wieku, niezbędne są dodatkowe usługi, aby zaspokoić ich potrzeby.

4.3. DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH DZIECI I RODZIN Z DZIEĆMI

Źródłem informacji diagnozujących potrzeby w obszarze usług wsparcia na rzecz rodziny i pieczy zastępczej są, w szczególności, raporty, dane dostępne w statystyce publicznej, opracowania tematyczne GUS oraz własne samorządu powiatowego.

Członkowie rodziny tworzą układ, na który można spojrzeć jak na system. Wzajemne oddziaływanie na siebie poszczególnych elementów, czyli członków rodziny powoduje funkcjonowanie systemu. W poprawnie funkcjonującej rodzinie relacje pomiędzy małżonkami są równoległe oraz dwukierunkowe, oparte na wspólnych ustaleniach dotyczących podziału obowiązków i sposobu wychowywania dzieci. Zaburzone funkcjonowanie jednego z jej członków uderza w cały system rodzinny, wtedy można mówić o dysfunkcjonalności takiej rodziny. Sama dysfunkcja oznacza zaburzenie komunikacyjne bądź strukturalne rodziny, np. centralną postacią jest rodzic będący sprawcą przemocy itd. Może to też być zaburzenie własnych granic, granic pomiędzy poszczególnymi osobami w rodzinie, np. nieuszanowanie czyjejs intymności, uczuć i poglądów. Agresja w rodzinie niewątpliwie pojawia się bardzo często, w niektórych rodzinach występuje na porządku dziennym. Przemoc domowa może mieć różne formy – począwszy od najczęściej występujących wyśmiewania, ignorowania, poniżania czy szarpania i popychania, poprzez wyzywanie i krzyczenie, szantażowanie emocjonalne, przemoc materialną, zakazywanie kontaktów z rodziną, aż po bicie czy wyrzucanie z domu. Poniżany człowiek traci chęć i ochotę do życia, spada jego samoocena. Wpływa to negatywnie na funkcję rodziny jaką jest funkcja socjalizacyjna.

Współcześnie dochodzi do wielu rozwodów – już blisko połowa małżeństw jest nimi zagrożona. Jest to bardzo poważny problemem w funkcjonowaniu rodziny. Dzieje się tak z wielu przyczyn, które prowadzą do rozwodu między innymi są nimi zdrada, rozpad więzi rodzinnych czy częste kłótnie i spory. W 2022 roku na 1000 osób w Powiecie Stargardzkim współczynnik rozwodów wyniósł 2,2, w województwie 2,0, a w skali kraju 1,6²³.

W konsekwencji wymienionych zjawisk, ale także wielu ich hybryd i innych indywidualnych przyczyn, dochodzi do konieczności pozbawiania obojga rodziców lub osoby samotnie wychowującej dziecko opieki nad nim i przekazania go do pieczy zastępczej. Tym samym przybywa dzieci, których biologicznym rodzicom sądowo odebrano prawo do opieki nad nimi. Dzieci te do zdrowego rozwoju potrzebują środowiska rodzinnego – poczucia bezpieczeństwa, zaspokojenia potrzeb bytowych i emocjonalnych, środowiska wolnego od przemocy i uzależnień.

Stworzenie rodziny zastępczej niesie ze sobą ogromną odpowiedzialność, wiąże się z obciążeniem emocjonalnym i finansowym. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wspierają rodziny zastępcze, przyznając świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, zapewniając

²³ Za: https://www.polskawliczbach.pl/powiat_stargardzki dostęp 12.02.2024 r.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026

koordynatora pieczy zastępczej oraz wsparcie specjalistyczne. Rodzin zastępczych brakuje i braki te stale rosną. Jest to problem nie tylko Powiatu Stargardzkiego, ale całego kraju. Wyczerpują się zasoby istniejącej pieczy rodzinnej, gdyż część z nich dochodzi do wieku emerytalnego. Ponadto nierzadko dzieci wymagające umieszczenia w pieczy zastępczej to dzieci z niepełnosprawnościami (np. z płodowym zespołem alkoholowym, całościowymi zaburzeniami rozwoju). Także dzieci, które doświadczyły zaniedbania i przemocy. Środowisko rodzin zastępczych wskazuje problem, który wymaga rozwiązania systemowego i prawnego na poziomie centralnym. Jest to ograniczona dostępność usług medycznych. Dzieci kierowane do pieczy zastępczej często są zaniedbane pod względem opieki stomatologicznej, borykają się z zaburzeniami lub traumami wymagającymi pomocy psychiatrycznej. Mają trudności adaptacyjne w szkole, które wymagają diagnozy ich źródła – czy wynikają z zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych, czy z zaburzeń rozwojowych. Część dzieci w pieczy zastępczej to osoby z niepełnosprawnościami potrzebujące zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjnych. Instytucje pomocowe wspierają rodziny zastępcze w otrzymaniu dla dzieci pomocy specjalistycznej, jednak czasem znalezienie tego wsparcia jest niemożliwe. Polska psychiatria dziecięca jest w zapaści i dotyczy to nie tylko usług świadczonych w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia, ale także niskiej dostępności usług psychiatrycznych świadczonych w gabinetach prywatnych.

Prawodawstwo polskie i europejskie²⁴ wymaga przejścia od instytucjonalnych form pieczy zastępczej do pieczy realizowanej w formach rodzinnych. Jednak obecnie niedobór rodzin zastępczych czyni ten cel nieosiągalnym.

Powiaty mają za zadanie także przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym pieczę, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

4.4. DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH OSÓB W KRYZYSIE PSYCHICZNYM

Analiza najistotniejszych problemów zdrowotnych mieszkańców Powiatu Stargardzkiego wskazała na potrzebę wyróżnienia podgrupy związanej z zaburzeniami psychicznymi. Zaniepokojenie budzą wskaźniki dotyczące zdrowia psychicznego, wskazujące na rosnącą liczbę pacjentów, ograniczoną dostępność do świadczeń oraz czas oczekiwania na ich udzielenie, jak również sytuacja kadrowa.

Podobnie, jak dzieci i młodzież, dorośli mieszkańcy powiatu są narażeni na czynniki prowadzące do kryzysów psychicznych. Najczęściej występującymi chorobami są: zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym, zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem pod postacią somatyczną oraz zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych lub alkoholu²⁵.

24. Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności. Europejska Grupa Ekspertów ds. Przejścia od Opieki Instytucjonalnej do Opieki świadczonej na poziomie Lokalnych Społeczności, listopad 2012.

25. Dane pochodzą z diagnozy zawartej w Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego opracowanym przez MZ.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026

Ograniczony dostęp do wsparcia psychologicznego we wczesnej ich fazie prowadzi do pogłębienia problemu i sytuacji, w której osoba wymaga specjalistycznej pomocy psychiatrycznej. Obecnie w Polsce doświadczamy kryzysu psychiatrii. Brakuje zarówno specjalistów, jak i miejsc w zakładach leczenia chorób i zaburzeń psychicznych. Dlatego ważne są, zarówno promocja zdrowia i profilaktyka zaburzeń psychicznych, jak i odpowiednie reagowanie na pojawiające się problemy natury psychologicznej poprzez zwiększenie dostępności usług społecznych w postaci wsparcia psychologa, psychoterapeuty i psychiatry.

W 2022 roku liczba prób (zachowań) samobójczych na 100 tys. ludności powiatu wyniosła 56, w zachodniopomorskim 37, w Polsce 38²⁶. Analizując te dane widzimy niechlubny trend wskazujący na potrzebę promocji zdrowia i profilaktyki chorób cywilizacyjnych.

4.5. WNIOSKI I REKOMENDACJE Z DIAGNOZY POTRZEB

Tabela 8: Wnioski i rekomendacje z diagnozy potrzeb

WNIOSKI	REKOMENDACJE
Brak wiedzy o wzajemnych zadaniach pomiędzy systemem pomocy społecznej a sektorem ochrony zdrowia. Nie ma postrzegania pacjenta/klienta jako wspólnego interesu do pomagania	Nawiązanie współpracy pomiędzy POZ, szpitalem, realizatorami specjalistycznych usług medycznych, objęcie klienta usługami z obszaru społecznego i medycznego, organizowanie opieki poszpitalnej. Zatrudnienie koordynatora/asystenta zdrowienia
Brak odpowiednich form pomocy dla osób opuszczających szpital po załamaniach stanu zdrowia (wylew, udar, zawał i in.) szczególnie gdy brak jest wsparcia rodziny	Utworzenie usługi o charakterze tymczasowego pobytu całodobowego Zatrudnienie pracownika socjalnego w szpitalu
Brak oferty wsparcia dla osób w za dobrym stanie, żeby trafili do instytucji opieki całodobowej, ale nie na tyle samodzielnych, żeby radzić sobie w miejscu dotychczasowego zamieszkania	Uruchomienie rodzinnych domów pomocy, mieszkań wspomaganych lub dziennych ośrodków wsparcia z usługami transportowymi
Wzrost pogorszenia się kondycji psychicznej mieszkańców – skłonności depresyjne, myśli i próby samobójcze, samobójstwa - zarówno wśród osób dorosłych, jak też młodzieży i dzieci.	Dostarczenie większej liczby usług społecznych o charakterze interwencji kryzysowej, pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej, psychiatrycznej (szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych)
Niewystarczające wsparcie rodzin biologicznych w ich funkcjach opiekuńczo-wychowawczych,	Rozwój usług wspierających rodziny – warsztatów dla rodziców,
Niewystarczająca liczba rodzinnej pieczy zastępczej	Inicjowanie powstawania nowych rodzin zastępczych zawodowych
Brak pełnych statystyk skali zjawiska niepełnosprawności wśród mieszkańców powiatu	Opracowanie narzędzia i przeprowadzenie szacunku realnych liczb osób z niepełnosprawnością
Niewystarczająca ilość miejsc rehabilitacji zawodowej i społecznej dla osób z niepełnosprawnościami – ZAZ WTZ szczególnie na terenach wiejskich	Utworzenie nowych miejsc w WTZ i ZAZ
Niedobór mieszkań wspomaganych dla osób niepełnosprawnościami	Utworzenie nowych mieszkań wspomaganych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań diagnostycznych

26. Za: https://www.polskawliczbach.pl/powiat_stargardzki, dostęp 12.02.2024 r.

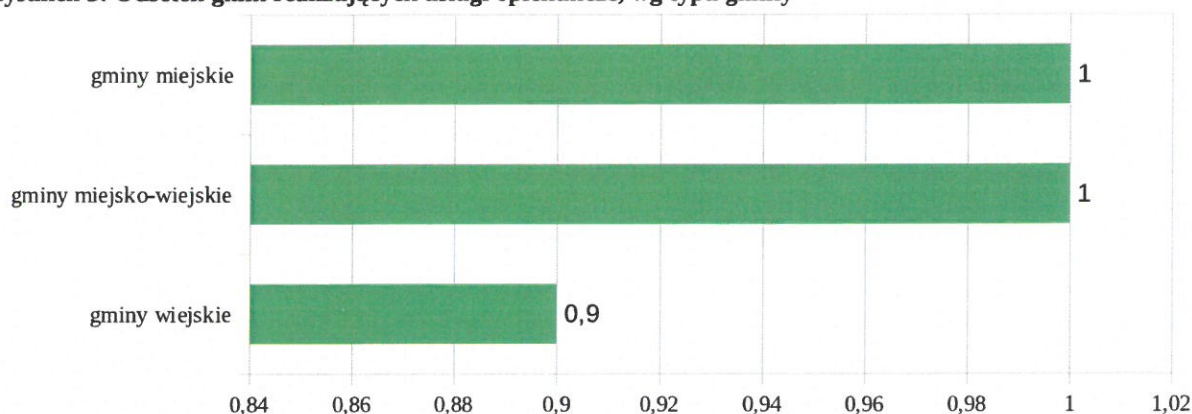
5. ZAKRES REALIZOWANYCH USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE POWIATU STARGARDZKIEGO

Na zasoby kluczowe dla zaplanowania działań w zakresie rozwoju usług społecznych w ramach lokalnego planu rozwoju usług społecznych, składają się podmioty działające w tym obszarze, ich zasoby kadrowe oraz realizowane usługi.

Osoby mające trudności w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, niepełnosprawność, czy przewlekle ciężko chorujące mają możliwość skorzystania z systemu wsparcia w postaci instytucji całodobowych lub usług świadczonych w miejscu zamieszkania.

Zgodnie z wynikami badania ankietowego usługi opiekuńcze są świadczone przez 90% jednostek pomocy społecznej na poziomie gminy w Powiecie Stargardzkim.

Rysunek 3: Odsetek gmin realizujących usługi opiekuńcze, wg typu gminy

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych OPS.

Usługi opiekuńcze są podstawową formą usług społecznych. Fakt oferowania jej przez ośrodki pomocy społecznej nie jest różnicowany typem gminy (miejska/wiejska/miejsko-wiejska). Wobec powyższego, na dostępność usług opiekuńczych wpływają inne czynniki: realizacja innych form wsparcia w środowisku, brak potrzeb oraz opieka świadczona przez członków rodziny. Podczas wywiadów pogłębionych ujawnił się problem z zapewnieniem wystarczającego personelu mogącego świadczyć usługi opiekuńcze. Natomiast sama jakość usług opiekuńczych jest oceniana dobrze. Przedstawiciele środowisk reprezentujących osoby potrzebujące tych usług (głównie niesamodzielne osoby starsze i osoby przewlekle chore) wskazują, że są one bardzo ważnym wsparciem. Szczególnie dla wielu osób starszych, perspektywa konieczności opuszczenia swojego domu i przeniesienia się do Domu Pomocy Społecznej, budzi lęk. Dlatego tak cenią usługi opiekuńcze realizowane w swoim domu.

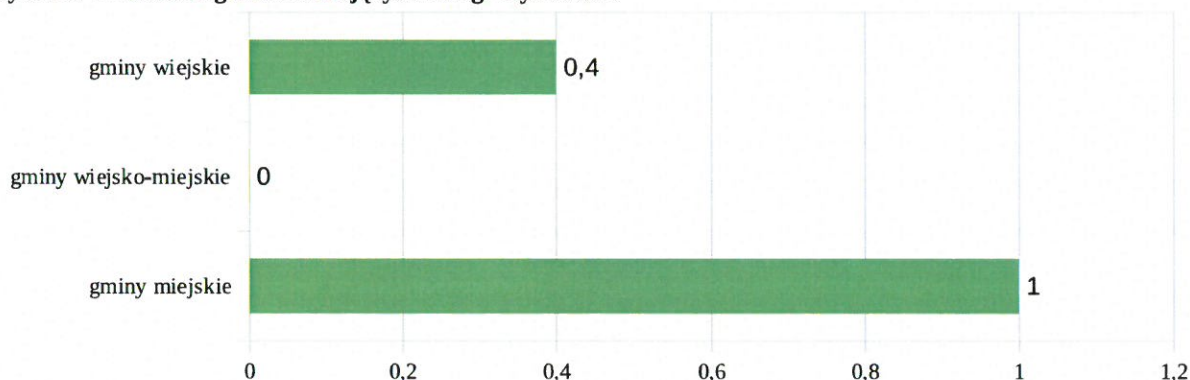
Realizacja rządowego programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” jest typem wsparcia, które jest dla beneficjentów bezpłatne, pełny koszt zostaje uiszczony w ramach programu. Mimo to nie wszystkie gminy podejmują jego realizację. Celem programu jest świadczenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i zwiększenie tym samym szans na prowadzenie bardziej samodzielnego życia i stymulacji do podejmowania

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026

aktywności na różnych szczeblach życia codziennego. Usługi asystenta realizowało 3 gminy: Miasto Stargard, Dolice i Kobylanka, skorzystało z nich 23 osoby, w tym 4 dzieci i 19 osób dorosłych.

Rysunek 4: Odsetek gmin realizujących usługi asystenckie

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych OPS.

Wyniki badania ankietowego wskazują, że odsetek OPS oferujących usługę asystentury osobie z niepełnosprawnością jest wyższy w gminach wiejskich i miejskich niż w gminnych miejsko-wiejskich. Odbiorcy wsparcia w postaci asystentury osoby niepełnosprawnej dobrze oceniają jakość usługi, czują się bezpiecznie i mają zadowolenie z życia.

Dostępność działań w zakresie aktywizacji i integracji seniorów ze społecznością lokalną jest oceniana wysoko. Funkcjonują Kluby Seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku, stowarzyszenia i i związki wyznaniowe, które organizują wydarzenia typu piknik, festyn, których celem jest integracja społeczności seniorów. Osoby starsze chętnie korzystają z oferty skierowanych do nich usług integracyjnych, z możliwości aktywnego spędzenia czasu poprzez udział w zajęciach realizowanych stacjonarnie (warsztaty rękodzieła, wykłady, wieczorki taneczne, spotkania towarzyskie) oraz wyjazdowo (wycieczki).

Kluby seniora stanowią miejsce integracji i aktywizacji osób starszych. Przeciwdziałając też osamotnieniu, wpływają na utrzymanie seniora w dobrej kondycji psychicznej i fizycznej w środowisku jego zamieszkania. W Powiecie Stargardzkim w 2023 roku funkcjonowało 8 Klubów Seniora w czterech miastach powiatu, w tym 3 prowadzone przez parafię, jeden przez Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Istnieje też Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Biorąc pod uwagę charakterystykę środowiska senioralnego, to część osób starszych wymaga całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby), gdyż nie może samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, a pomoc w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania nie jest wystarczająca. W Powiecie Stargardzkim funkcjonuje jeden dom pomocy społecznej dla 60 osób przewlekle somatycznie chorych prowadzony przez powiat. Na umieszczenie w domu pomocy społecznej na dzień 31 grudnia 2023 roku oczekiwało 3 osoby.

Jedną z alternatywnych form wsparcia dla dużych domów pomocy społecznej są centra opiekuńczo-mieszkalne i mieszkania wspomagane. Jedynie w dwóch gminach powiatu funkcjonują takie alternatywne formy wsparcia. W Gminie Dolice jest centrum opiekuńczo-mieszkalne dla 7 osób wymagających wsparcia oraz w Stargardzie Koło Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z

*Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026*

Niepełnosprawnością Intelektualną prowadzi mieszkania wspomagane dla 33 osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Usługi społeczne w obszarze pozamedycznym to istotny element oparcia dla osób doświadczających kryzysu psychicznego. W 2023 roku (podobnie jak lata wcześniej) w powiecie działały 2 środowiskowe domów samopomocy, jeden typu AC dla dorosłych osób przewlekle psychicznie chorych oraz osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych, prowadzony przez Zachodniopomorski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Szczecinie dla 30 osób, drugi typu B dla osób z niepełnosprawnością intelektualną prowadzony przez Koło Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną dla 40 osób, oba o zasięgu lokalnym (gminnym). Ponadto Powiat Stargardzki ma zawarte porozumienie z Powiatem Myśliborskim na kierowanie osób wymagających wsparcia w środowiskowym domu samopomocy typu D w Barlinku.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą skorzystać także ze wsparcia udzielanego w ośrodku interwencji kryzysowej. W Powiecie Stargardzkim jest jedna taka placówka prowadzona przez organizacje pozarządową. Ze wsparcia ośrodka w 2023 roku skorzystało 43 osoby. Nie można wskazać liczby korzystających przejawiających zaburzenia psychiczne, gdyż sprawozdania nie wyszczególniają tej kategorii klientów. Ważnym zasobem w realizacji usług dla tej grupy odbiorców jest Ośrodek Psychoterapii i Szkoleń „Pracownia”, prywatna placówka świadcząca pomoc psychologiczną, psychoterapeutyczną oraz psychiatryczną dla Dorosłych, Dzieci i Młodzieży. Ośrodek powstał w odpowiedzi na potrzebę dawania wsparcia i pomocy w poszukiwaniu rozwiązań problemów natury psychicznej. W 2020 r. Powiat Stargardzki projektu „Regionalne Pogotowie Kryzysowe”, w którym przewidziano szeroki zakres wsparcia poprzez utworzenie punktu związanego z profilaktyką i ochroną zdrowia psychicznego. W ramach projektu funkcjonuje:

- 1) Zespół pierwszego kontaktu – stacjonarny zespół, który oferował wsparcie dla osób i rodzin będących w kryzysie psychicznym (konsultacje, spotkania terapeutyczne, usługi informacyjne, diagnostyczne),
- 2) Zespół mobilny- realizujący wizyty w sytuacjach kryzysowych, w miejscu pobytu osoby, rodziny wymagającej wsparcia,
- 3) Klub samopomocy grupami samopomocowymi - celem będzie wsparcie osób w trakcie i po kryzysie psychicznym.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę bezrobotnych, która ze względu na istniejące bariery społeczne, ma największe trudności w uzyskaniu zatrudnienia. Jednocześnie praca daje osobom niepełnosprawnym możliwość pełnego uczestniczenia w życiu społecznym. Jest szansą rozwoju i istotnie wpływa na wzrost samooceny. W Powiecie Stargardzkim niepełnosprawni bezrobotni stanowili 5,7% z ogólnej liczby bezrobotnych²⁷. W zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w 2023 r. na terenie powiatu funkcjonowały, podobnie jak rok wcześniej, 2 warsztaty terapii zajęciowej, oba prowadzone przez organizacje pozarządowe. Z ich usług korzystało 94 uczestników. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Stargardzie prowadzi działalność Zakładu Aktywności Zawodowej, który daje pracę 80 osobom z niepełnosprawnością intelektualną.

27. Bezrobotni niepełnosprawni i niepełnosprawni poszukujący pracy w województwie zachodniopomorskim, WUP w Szczecinie s. 6.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026

Program „Opieka wytchnieniowa” finansowany z Funduszu Solidarnościowego realizowany był przez 2 gminy powiatu – Miasto Stargard i Gminę Dolice. Celem programu było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi. Program umożliwił czasowe odciążenie poprzez zapewnienie opiekunom czasu na odpoczynek i regenerację, zadbanie o własne sprawy zdrowotne. Wsparciem objęto 38 mieszkańców powiatu, w tym 33 opiekunów osób dorosłych ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz 5 opiekunów dzieci.

W 2023 roku na terenie powiatu funkcjonowała wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego prowadzona przez powiat w partnerstwie z Fundacją Eco Textil od Was dla Was.

W ramach rehabilitacji społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie realizowało zadania powiatu na rzecz osób niepełnosprawnych w oparciu o przepisy ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W 2023 roku dofinansowano zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla 24 osób na kwotę ponad 190 tys. złotych. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zajmuje się również dofinansowaniem likwidacji barier, która ma na celu umożliwienie lub w znacznym stopniu ułatwienie osobie niepełnosprawnej wykonywania podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem. W 2023 roku liczba osób korzystających ze wsparcia przy likwidacji barier wyniosła 101 na kwotę prawie 460 tys. złotych. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych także programy celowe, których głównym celem jest zwiększenie aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w dwojaki sposób: w formie pracy z rodziną bądź pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Jedną z form wsparcia kierowanych do rodzin z dziećmi przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w ramach ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest praca asystenta rodziny. W 2022 r. liczba zatrudnionych w Powiecie Stargardzkim asystentów rodziny wynosiła 13 osób. Z ich wsparcia skorzystało 146 rodzin. W ciągu ostatnich lat liczba asystentów rodziny w regionie utrzymuje się na identycznym poziomie. Dane te przedstawia poniższa tabela:

Tabela 9: Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny w latach 2020-2022

Powiat	Wsparcie asystenta rodziny	Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny na terenie gmin Powiatu Stargardzkiego w latach 2020-2022		
		2020	2021	2022
Powiat Stargardzki	Liczba asystentów rodziny	13	13	13
	Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny	161	159	146
	Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	359	333	314

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OPS.

Inną formą wsparcia rodziny, a tym samym zapewnienia opieki i wychowania dziecka, jest placówka wsparcia dziennego. Samorządy gminne i powiatowe w myśl ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej mogą prowadzić dzienne placówki

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026**

wsparcia, w których mogą przebywać dzieci z rodzin z trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi.

Tabela 10: Liczba placówek wspierających rodzinę w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych na terenie gmin powiatu

L.p.	Gmina	Placówki wsparcia dziennego
1.	Chociwel	3 placówki prowadzone przez Zachodniopomorskie TPD
2.	Dobrzany	11 placówek prowadzonych przez Zachodniopomorskie TPD
3.	Dolice	2 placówki prowadzone przez Zachodniopomorskie TPD
4.	Ińsko	4 placówki prowadzone przez Zachodniopomorskie TPD
5.	Kobylanka	Brak danych
6.	Marianowo	3 placówki prowadzone przez Zachodniopomorskie TPD
7.	Stara Dąbrowa	1 placówka prowadzona przez Zachodniopomorskie TPD
8.	Gmina Stargard	13 placówek prowadzonych przez Zachodniopomorskie TPD
9.	Miasto Stargard	3 placówki prowadzone przez Zachodniopomorskie TPD
10.	Suchań	2 placówki prowadzone przez Zachodniopomorskie TPD

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z TPD.

W 2023 r. na terenie Powiatu Stargardzkiego funkcjonowało 42 placówki wsparcia dziennego, wszystkie prowadzone przez Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyjaciół Dzieci.

W ramach zadań powiatu prowadzone są jednostki specjalistycznego poradnictwa. Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Poradnictwo prawne realizuje się przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów. Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii, natomiast poradnictwo rodzinne obejmuje problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną. Funkcję jednostek specjalistycznego poradnictwa pełni w powiecie powiatowe centrum pomocy rodzinie posiadające wyspecjalizowaną kadrę do pomocy rodzinie, stąd też istnieje ograniczony dostęp mieszkańców obszarów wiejskich do skorzystania z niej. Powoduje to sytuację, że rodziny zamieszkałe na terenach wiejskich pozbawione są możliwości dostępu do wyspecjalizowanych jednostek pomocy i poradnictwa.

Szeroki zakres pomocy świadczonej na rzecz rodzin przeżywających kryzys lub doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych mimo wszystko może okazać się niewystarczający. W związku z powyższym ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przewiduje umieszczenie dziecka w tymczasowej pieczy zastępczej.

Organizacja pieczy zastępczej jest zadaniem własnym powiatu. Piecza zastępcza ma zapewnić pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub, gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodzina zastępcza:
 - a) spokrewniona,
 - b) niezawodowa,

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026**

c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;

2) rodzinny dom dziecka.

W grudniu 2023 roku w Powiecie Stargardzkim funkcjonowało ogółem 182 rodziny zastępcze różnego typu. Najwięcej było rodzin spokrewnionych z dzieckiem 119, które stanowiły 65,4% wszystkich rodzin. W rodzinach zastępczych umieszczonych było 299 dzieci ogółem, z tego 162 w rodzinach spokrewnionych. W Powiecie Stargardzkim funkcjonuje 6 rodzinnych domów dziecka, w których przebywało 43 dzieci.

W przypadku braku możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej ustawa przewiduje instytucjonalną pieczę zastępczą. W 2023 r. placówki opiekuńczo – wychowawcze dysponowały 70 miejscami, odnotowano jednak duży wzrost liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych – o 13 osób.

Osobom opuszczającym, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną oraz osobom pełnoletnim opuszczającym dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, przysługuje:

- 1) pomoc na kontynuowanie nauki (dla osób znajdujących się w przedziale wiekowym 18 – 25 lat, które kontynuują naukę w różnych typach szkół),
- 2) pomoc na usamodzielnienie,
- 3) pomoc na zagospodarowanie.

W Powiecie Stargardzkim w roku 2023 pomoc w procesie usamodzielnienia Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizowało dla 117 pełnoletnich wychowanków.

Przyjście na świat dziecka jest dla rodziny momentem przełomowym, szczególnie w sytuacji, gdy okazuje się, że dziecko jest niepełnosprawne. Rodzina taka mierzy się z różnymi dodatkowymi trudnościami.

Tabela 11. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w Powiecie Stargardzkim w latach 2021 - 2022 wg przyczyny niepełnosprawności osób poniżej 16 roku

PRZYCZYNA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	2021	2022
01-U upośledzenia umysłowe	25	27
02-P choroby psychiczne	10	5
03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	19	15
04-O choroby narządu wzroku	8	9
05-R upośledzenia narządu ruchu	21	21
06-E epilepsja	12	8
07-S choroby układów oddechowego i krążenia	9	6
08-T choroby układu pokarmowego	8	5
09-M choroby układu moczowo-płciowego	7	1
10-N choroby neurologiczne	6	10
11-I I inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, enzymatyczne, zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	32	36
12-C całościowe zaburzenia rozwojowe	50	58

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026**

RAZEM	207	201
--------------	------------	------------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Wczesne wspomaganie rozwoju, ma na celu pobudzanie i stymulowanie ruchowego, poznawczego, emocjonalnego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia u niego niepełnosprawności do czasu podjęcia nauki w szkole (od 0 do 8 r.ż.).

Wczesne wspomaganie rozwoju jest to zintegrowany system oddziaływań profilaktycznych, diagnostycznych, leczniczo-rehabilitacyjnych i terapeutyczno-edukacyjnych prowadzony przez interdyscyplinarny zespół specjalistów.

Podmiotem wczesnego wspomagania rozwoju jest rodzina z małym dzieckiem, u którego wykryto nieprawidłowości w rozwoju psychoruchowym, m.in.: wcześniactwo, zaburzenia genetyczne, wady wrodzone, uszkodzenia narządów zmysłów (wzrok, słuch), problemy neurologiczne, uszkodzenia lub zaburzenia centralnego układu nerwowego, uszkodzenia lub zaburzenia aparatu ruchowego.

Od grudnia 2017 roku w powiecie realizowany jest Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. Celem programu jest zapewnienie dziecku niepełnosprawnemu dostępu do aktywnej pomocy ze strony państwa, a jego rodzicom fachowej informacji dotyczącej ich dziecka oraz jego problemów rozwojowych poprzez zapewnienie interdyscyplinarnego wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, umożliwiającego objęcie specjalistyczną opieką dziecka oraz jego rodziny. Projekt realizuje Ośrodek Koordynacyjno - Rehabilitacyjno - Opiekuńczy powołany przy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Na terenie Powiatu Stargardzkiego funkcjonuje jedna publiczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna. Jednym z jej zadań jest wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego z powodu niepełnosprawności. Dzieci i młodzież są diagnozowane w celu określenia ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych.

W roku 2022 poradnia wydała 280 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego (w roku 2021 było wydanych 291).

Tabela 12: Rodzaje wydanego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego w latach 2021-2022

RODZAJ WYDANEGO ORZECZENIA	Ilość wydanych orzeczeń	
	2021	2022
z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją	102	103
z upośledzeniem umysłowym stopnia lekkiego	94	94
z upośledzeniem umysłowym stopnia umiarkowanego i znacznego	21	1
z upośledzeniem umysłowym stopnia głębokiego	9	7
z niepełnosprawnością sprzężoną	34	36
z zagrożeniem niedostosowaniem społecznym	31	39
RAZEM	291	280

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PPP.

Na terenie powiatu funkcjonują dwie szkoły podstawowe specjalne – jedna prowadzona przez powiat – Szkoła Podstawowa Specjalna w ramach Zespołu Szkół Specjalnych oraz Niepubliczna Szkoła Specjalna w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii. Powiat kształci również uczniów niepełnosprawnych na poziomie ponadgimnazjalnym prowadząc w Zespole Szkół Nr 5

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026

Branżową Szkołę I Stopnia nr 5 z oddziałami klas specjalnych i Szkołą Zawodową Przystosowaną do Pracy oraz w ZSS - Szkołą Zawodową Przystosowaną do Pracy.

Warto podkreślić, iż zwłaszcza dzieci niepełnosprawne lub uważane za takie są bardziej od innych narażone na umieszczenie w opiece instytucjonalnej i pozostanie tam przez długi czas, a wiele z nich – przez całe życie.

Obecna realizacja wyróżnionych kategorii usług nie zwalnia jednostek samorządowych z ich dalszego rozwoju. To, że występują nie oznacza bowiem, że zaspokajają pełne zapotrzebowanie na nie. Należy rozwijać usługi wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych świadczone w miejscu ich zamieszkania. W tym kontekście ważnym zadaniem jest także rozwój usług transportu.

6. ZAKRES NIEZASPOKOJONYCH POTRZEB W ZAKRESIE REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

Obecnie realizowane na poziomie powiatu i gmin usługi nie w pełni zaspokajają potrzeby w najistotniejszych grupach wymagających wsparcia - osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin oraz dzieci i młodzieży w ramach pieczy zastępczej, osób z problemami zdrowia psychicznego.

W ramach ośrodków wsparcia brak środowiskowego domu samopomocy typu D (dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi). Miasto Stargard dąży do uruchomienia tej usługi w skali lokalnej.

Dostępność realizowanych usług nie jest wystarczająca w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych, specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi, mieszkań wspomaganych i treningowych, dziennych domów pomocy, poradnictwa specjalistycznego szczególnie poza Miastem Stargard.

Potrzeby w zakresie uruchamiania nowych i poszerzania dostępności dotychczas realizowanych wynikają z przeprowadzonych badań.

Wśród usług wymagających uruchomienia lub poszerzenia dla osób starszych respondenci wymieniają: rodzinne domy pomocy oraz organizację usług rehabilitacyjnych i fizjoterapii.

W obszarze systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami wskazują na konieczność uruchomienia mieszkań wspomaganych oraz poszerzenie usług: dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną i autyzmem w ośrodkach wsparcia dziennego, opieki krótkoterminowej, usług transportowych, miejsc w warsztatach terapii zajęciowej.

W zakresie wsparcia rodzin i zapewnienia dzieciom właściwej opieki poszerzenia wymaga usługa z zakresu konsultacji dzieci i rodzin z lekarzem psychiatrą, i innymi lekarzami specjalistami oraz psychoterapia.

Sytuacja kadrowa w podmiotach realizujących usługi społeczne jest podobna do tej w innych usługach publicznych, jak oświata czy w ochrona zdrowia: zbyt mało osób, zbyt niskie płace, warunki zatrudnienia, czas pracy, powodują, że obszar usług społecznych w obszarze pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej nie jest konkurencyjny. Psychologowie, pedagodzy, pielęgniarki w wielu przypadkach – jeżeli mogą – wybierają lepsze warunki.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026

Przyczyny nierealizowania usług mają wiele wymiarów. Do tych najczęściej wymienianych i zauważanych w trakcie badań należy brak zasobów: finansowych, rzeczowych w tym lokalowych oraz kadrowych.

Do przyczyn należy również zaliczyć ograniczony poziom elastyczności i dopasowania usług do potrzeb potencjalnych odbiorców. Po pierwsze, jeżeli usługi społeczne zostaną już zorganizowane to mają tendencję do trwania w miarę stałym kształcie (zarówno z przyczyn organizacyjno-kadrowym jak i ze względu na utrwalone metody planowania budżetowego), bez elastycznego podejścia w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby odbiorcy.

7. ZAKŁADANE CELE I DZIAŁANIA W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH W POWIECIE STARGARDZKIM

Kierunki rozwoju usług społecznych w Lokalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych w Powiecie Stargardzkim zostały określone na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrzeb, zasobów i problemów oraz specyfiki zadań powiatu, wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Jednocześnie należy zaznaczyć, że kierunki ukazane w niniejszym planie mają charakter postulatywny i stanowią zestawienie możliwych działań, które zostaną zrealizowane po uzyskaniu środków finansowych i zaplecza kadrowo-organizacyjnego na ich realizację.

Działania przewidziane w niniejszym planie obejmują w pierwszej kolejności te, które należą, zgodnie z podziałem zadań na poszczególne części administracji publicznej do zadań powiatu jako jednostki samorządu terytorialnego. Jak wynika z zaprezentowanej diagnozy, dla pełnego dostępu do odpowiednich usług społecznych konieczne jest uzupełnianie się działań gmin i powiatu. Działania powiatu mogą uzupełniać, wzmacniać, wspierać działania gmin, ale nie mogą ich zastąpić.

Tabela 13: Cele i działania przewidziane w Planie

OBSZAR	OSOBY STARSZE		
CEL OGÓLNY	Stworzenie skoordynowanego systemu wsparcia osób starszych, zmiernającego do jak najdłuższego, samodzielnego lub wspomaganego usługami funkcjonowania osób starszych w środowisku lokalnym		
Cel szczegółowy	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Cel szczegółowy nr 1 – aktywizacja środowisk seniorskich	Organizowanie cyklicznych spotkań aktywizujących fizycznie i intelektualnie seniorów	NGO, PCPR, Biuro Polityki Społecznej, podmioty zewnętrzne	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO
	Współpraca z instytucjami innych samorządów w celu wspólnych działań aktywizacyjnych	NGO, PCPR, Biuro Polityki Społecznej, podmioty zewnętrzne	
Cel szczegółowy nr 2 – wsparcie osób i rodzin sprawujących opiekę nieformalną nad osobami starszymi	Szkolenia, treningi, instruktaże domowe – dla osób sprawujących opiekę nieformalną nad osobami starszymi	NGO, PCPR, Biuro Polityki Społecznej, podmioty zewnętrzne	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO
	Upowszechnienie	NGO,	budżet powiatu,

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026**

	stosowania nowych technologii w opiece nad osobami starszymi m.in. usługi teleopieki.	PCPR, Biuro Polityki Społecznej, podmioty zewnętrzne	środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO
Cel szczegółowy nr 3 – Zabezpieczenie opieki, pielęgnacji osobom opuszczających szpital po załamaniach stanu zdrowia	Kompleksowa usługa przejściowa dla osób opuszczających szpital	PCPR, Biuro Polityki Społecznej, SPWZOZ	budżet powiatu, budżet państwa w ramach programów rządowych, w tym Centrów Zdrowia 75+ środki UE,
	Zatrudnienie pracownika socjalnego – asystenta zdrowienia	PCPR, Biuro Polityki Społecznej, SPWZOZ, NGO	budżet powiatu, budżet państwa w ramach programów rządowych, w tym Centrów Zdrowia 75+, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO
Cel szczegółowy nr 4 – Wspieranie i profilaktyka zdrowotna	Programy profilaktyki zdrowotnej	PCPR, Biuro Polityki Społecznej, SPWZOZ, NGO	budżet powiatu, budżet państwa w ramach programów rządowych, w tym Centrów Zdrowia 75+, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO
	Mobilny fizjoterapeuta	PCPR, Biuro Polityki Społecznej, SPWZOZ, NGO	budżet powiatu, budżet państwa w ramach programów rządowych, w tym Centrów Zdrowia 75+, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO
OBSZAR	OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI		
CEL OGÓLNY	Zabezpieczenie potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w zakresie wdrożenia możliwości prowadzenia niezależnego życia.		
Cel szczegółowy	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Cel szczegółowy nr 1 – wsparcie osób z niepełnosprawnościami w zakresie umożliwienia im niezależnego życia	Uruchomienie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego lub mieszkalnictwa wspomaganego	PCPR, DPS, NGO, inni realizatorzy	budżet powiatu, programy rządowe, środki UE, opłaty własne Uczestników,
	Wsparcie osób z niepełnosprawnością w usługach transportowych	NGO, PCPR, Biuro Polityki Społecznej, podmioty zewnętrzne	budżet powiatu, środki UE, wpłaty własne Uczestników, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO
Cel szczegółowy nr 2 – wsparcie osób i rodzin sprawujących opiekę nieformalną nad osobami starszymi z niepełnosprawnością	Szkolenia, treningi, instruktaże domowe – dla osób sprawujących opiekę nieformalną nad osobami starszymi	NGO, PCPR, Biuro Polityki Społecznej, podmioty zewnętrzne	budżet powiatu, środki UE, wpłaty własne Uczestników, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO
Cel szczegółowy nr 3 – Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami	Rozwój Warsztatów Terapii Zajęciowej lub utworzenie nowego WTZ, ZAZ	NGO, PCPR, Biuro Polityki Społecznej, podmioty zewnętrzne	PFRON, środki UE, budżet powiatu, budżety gmin zainteresowanych utworzeniem,

*Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026*

OBSZAR	OSOBY W KRYZYSIE PSYCHICZNYM		
CEL OGÓLNY	Poprawienie poziomu dobrostanu osób w kryzysie psychicznym poprzez zapewnienie dostępu do zróżnicowanych form pomocy wsparcia		
Cel szczegółowy	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Cel szczegółowy nr 1 – Wspieranie mieszkańców w pokonywaniu kryzysów psychicznych	Poradnictwo specjalistyczne w zakresie psychiatrii środowiskowej dla dorosłych	NGO, PCPR, Biuro Polityki Społecznej, podmioty zewnętrzne	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO NFZ programy rządowe,
	Poradnictwo specjalistyczne w zakresie psychiatrii środowiskowej dla dzieci i młodzieży	NGO, PCPR, Biuro Polityki Społecznej, podmioty zewnętrzne	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO NFZ programy rządowe,
	Mobilna usługa psychologów w środowisku zamieszkania	NGO, PCPR, Biuro Polityki Społecznej, podmioty zewnętrzne	budżet powiatu, środki UE, wpłaty własne Uczestników, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO programy rządowe,
	Interwencja kryzysowa	NGO, PCPR, Biuro Polityki Społecznej, podmioty zewnętrzne	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO
	Utworzenie grup wsparcia	NGO, PCPR, Biuro Polityki Społecznej, podmioty zewnętrzne	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO
	Prowadzenie ośrodka wsparcia - dziennego dla osób w kryzysach	NGO, PCPR, Biuro Polityki Społecznej, podmioty zewnętrzne	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO programy rządowe,
OBSZAR	WSPARCIE DZIECKA i RODZINY		
CEL OGÓLNY	Zabezpieczenie potrzeb rozwojowych dziecka w rodzinach dotkniętych kryzysem lub wymagających wsparcia z powodu trudności w opiece i wychowaniu dzieci. Priorytetowe działania na rzecz dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjno – socjalizacyjnymi.		
Cel szczegółowy	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Cel szczegółowy nr 1 – Wsparcie dzieci wymagających wczesnego wspomagania rozwoju	Kontynuowanie działalności Ośrodka Koordynacyjno - Rehabilitacyjno - Opiekuńczego przy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej	Wydział Oświaty, Kultury i Sportu, PPP	budżet powiatu, dotacja z budżetu MEN
	Usługa szkolenia dla rodziców w zakresie specyfiki opieki nad dzieckiem z	PCPR, podmioty zewnętrzne, NGO, Biuro Polityki Społecznej,	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026**

	niepełnosprawnością w wieku 0-4 lata		programy rządowe,
Cel szczegółowy nr 2 – Wsparcie dzieci i młodzieży w rozwoju psychospołecznym	Utworzenie grupy wsparcia: dla młodzieży w wieku 12-15 lat; dla młodzieży licealnej; dla młodych dorosłych	PCPR, podmioty zewnętrzne, NGO,	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO programy rządowe,
	Poradnictwo specjalistyczne w formie indywidualnej lub grupowej dla młodzieży	PCPR, podmioty zewnętrzne, NGO,	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO programy rządowe,
Cel szczegółowy nr 3 – Wsparcie rodziców wychowujących dzieci	Prowadzenie form wsparcia dla rodzin wymagających wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych	PCPR, podmioty zewnętrzne, NGO,	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO programy rządowe,
Cel szczegółowy nr 4– Wsparcie rodzin zastępczych w wypełnianiu zadań pieczy zastępczej	Prowadzenie grupy wsparcia dla rodziców zastępczych	PCPR, podmioty zewnętrzne, NGO,	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO programy rządowe,
	Prowadzenie Akademii Opiekuna Zastępczego	PCPR, podmioty zewnętrzne, NGO,	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO programy rządowe,
	Wsparcie terapeutyczne dla dzieci i młodzieży umieszczonej w pieczy zastępczej	PCPR, podmioty zewnętrzne, NGO,	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO programy rządowe,
	Usługa life-coachingu (doradztwo życiowe) dla wychowanków pieczy zastępczej w rozwoju umiejętności i kompetencji	PCPR, podmioty zewnętrzne, NGO,	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO programy rządowe,
	Usługa aktywizacji zawodowej dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej	PCPR, podmioty zewnętrzne, NGO,	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO programy rządowe,
	Usługa mieszkania treningowego	PCPR, podmioty zewnętrzne, NGO,	budżet powiatu, środki UE, wpłaty własne Uczestników, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO programy rządowe,
	Kampania promująca rodzicielstwo zastępcze	PCPR, podmioty zewnętrzne, NGO,	budżet powiatu, środki UE, środki zewnętrzne – pozyskane przez NGO programy rządowe,

Źródło: Opracowanie własne.

8. ANALIZA KOSZTÓW REALIZOWANYCH OBECNIE USŁUG ORAZ KALKULACJA KOSZTÓW REALIZACJI USŁUG PO WDROŻENIU PLANU DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG

Analizę kosztów realizowanych obecnie usług społecznych przedstawia szczegółowo "Raport o stanie Powiatu Stargardzkiego za 2022 rok", który stanowi załącznik do uchwały Rady Powiatu Stargardzkiego z dnia 26 maja 2022 roku.

Przedmiotowe opracowanie skupia się przede wszystkim na kalkulacji kosztów zaplanowanych zadań w planie deinstytucjonalizacji usług.

Przedstawiona poniżej kalkulacja kosztów realizacji zadań to formuła obliczeniowa zmierzająca do ustalenia prognozowanej wysokości kosztów realizacji zadań przewidzianych w Planie. Jej zadaniem jest ustalenie struktury kosztu jednostkowego w poszczególnych zadaniach, a następnie ustalenie kosztu realizacji całego Planu. Kalkulacja ma zatem charakter orientacyjny, nie zaś wynikowy.

Tabela 14: Koszty realizacji Planu Rozwoju Usług Społecznych

OSOBY STARSZE		
Działanie	Metodologia wyliczenia kosztu - założenia	Koszt roczny
Organizowanie cyklicznych spotkań aktywizujących fizycznie i intelektualnie seniorów	Zaplanowano 48 spotkań. Koszt każdego spotkania – to średnio 500 zł	24 000
Współpraca z instytucjami innych samorządów w celu wspólnych działań aktywizacyjnych	Brak zidentyfikowanych kosztów – zadania własne samorządu i jego jednostek	0
Szkolenia, treningi, instruktaże domowe – dla osób sprawujących opiekę nieformalną nad osobami starszymi	Zaplanowano miesięcznie kwotę 1.000,00 zł x 12 miesięcy	12 000
Upowszechnienie stosowania nowych technologii w opiece nad osobami starszymi m.in. usługi teleopieki.	Zaplanowano kampanię upowszechniającą – wydruk materiałów reklamowych	5 000
Kompleksowa usługa przejściowa dla osób opuszczających szpital	Utworzenie (remont lub adaptacja, wyposażenie) Centrów Zdrowia 75+	2 200 000
	Funkcjonowanie: 30 miejsc x 60 000 zł rocznie	1 800 000
Zatrudnienie pracownika socjalnego – asystenta zdrowienia	80 godzin miesięcznie x 12 miesięcy x 90 zł (koszt godziny)	86 400
Programy profilaktyki zdrowotnej	4 programy po 10 000	40 000
Mobilny fizjoterapeuta	120 godzin miesięcznie x 12 miesięcy x 120 zł (koszt godziny)	172 800
PRZEWIDYWANY KOSZT REALIZACJI DZIAŁAŃ ROCZNIE		4 340 200
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ		
Działanie	Metodologia wyliczenia kosztu - założenia	Koszt roczny
Uruchomienie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego	Koszt wybudowania dla 10 osób	3 000 000

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026**

	Miesięczny koszt funkcjonowania mieszkania z usługami to kwota 5000 zł/osobę (media, usługi opiekuńczo- terapeutyczne) x 12 miesięcy x 10 osób	600 000
Wsparcie osób z niepełnosprawnością w usługach transportowych	Zaplanowano koszt tygodniowy obejmujący: koszt paliwa, amortyzacja pojazdu, kierowca: 2.000zł na tydzień x 52 tygodnie	104 000
Szkolenia, treningi, instruktaże domowe – dla osób sprawujących opiekę nieformalną nad osobami starszymi z niepełnosprawnością	Liczba osób 40, koszt szkolenia 700 zł	28 000
Rozwój Warsztatów Terapii Zajęciowej lub utworzenie nowego WTZ, ZAZ	Utworzenie (remont lub adaptacja, wyposażenie)	2 200 000
	Funkcjonowanie: 30 miejsc x 37 000 zł rocznie (w tym 33 700 PFRON)	1 110 000
PRZEWIDYWANY KOSZT REALIZACJI DZIAŁAŃ ROCZNIE		7 042 000
OSOBY W KRYZYSIE PSYCHICZNYM		
Działanie	Metodologia wyliczenia kosztu - założenia	Koszt roczny
Poradnictwo specjalistyczne w zakresie psychiatrii środowiskowej dla dorosłych	40 godzin miesięcznie x 12 miesięcy x 400 zł (koszt godziny)	192 000
Poradnictwo specjalistyczne w zakresie psychiatrii środowiskowej dla dzieci i młodzieży	40 godzin miesięcznie x 12 miesięcy x 400 zł (koszt godziny)	192 000
Mobilna usługa psychologów w środowisku zamieszkania	80 godzin miesięcznie x 12 miesięcy x 300 zł (koszt godziny)	288 000
Interwencja kryzysowa	300 zł (koszt godziny) + 50 zł/godzinę gotowości	182 500 za gotowość
Utworzenie grup wsparcia	1 grupa, spotkania 1 x miesiąc, koszt przygotowania i prowadzenia spotkania 500 zł	6 000
Uruchomienie i prowadzenie ośrodka wsparcia - dziennego dla osób w kryzysach	funkcjonowanie: 2200zł koszt miesięczny x 20 miejsc x 12 miesięcy;	528 000
PRZEWIDYWANY KOSZT REALIZACJI DZIAŁAŃ ROCZNIE		1 388 500
WSPARCIE DZIECKA		
Działanie	Metodologia wyliczenia kosztu - założenia	Koszt roczny
Kontynuowanie działalności Ośrodka Koordynacyjno - Rehabilitacyjno - Opiekuńczy przy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej	Koszt realizacji programu miesięcznie – 20.000 zł x 12 m-cy	240 000
Usługa szkolenia dla rodziców w zakresie specyfiki opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością w wieku 0-4 lata	Liczba szkoleń 6 (co 2 miesiące), koszt szkolenia 2500 zł	15 000
Utworzenie grupy wsparcia: dla młodzieży w wieku 12-15 lat; dla młodzieży licealnej; dla młodych dorosłych	3 grupy, spotkania 1 x miesiąc, koszt przygotowania i prowadzenia spotkania 1000 zł	36 000
Poradnictwo specjalistyczne w formie indywidualnej lub grupowej dla młodzieży	40 godzin miesięcznie x 12 miesięcy x 300 zł (koszt godziny)	144 000

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026**

Prowadzenie form wsparcia dla rodzin wymagających wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych	4 godzin miesięcznie x 12 miesięcy x 300 zł (koszt godziny)	14 400
Prowadzenie grupy wsparcia dla rodziców zastępczych	4 godzin miesięcznie x 12 miesięcy x 300 zł (koszt godziny)	14 400
Mieszkanie wspomagane/treningowe tzw. „inkubatora”	1 mieszkania dla 5 osób koszty osobowe (kaucja) i rzeczowe (wyposażenie części wspólnej)	85 000
	Zatrudnienie opiekuna inkubatora ½ etatu x 12 miesięcy	32 400
Prowadzenie Akademii Opiekuna Zastępczego	4 godzin miesięcznie x 12 miesięcy x 300 zł (koszt godziny)	14 400
Wsparcie terapeutyczne dla dzieci i młodzieży umieszczonej w pieczy zastępczej	20 godzin miesięcznie x 12 miesięcy x 300 zł (koszt godziny)	72 000
Usługa life-coachingu (doradztwo życiowe) dla wychowanków pieczy zastępczej w rozwoju umiejętności i kompetencji	40 godzin miesięcznie x 12 miesięcy x 150 zł (koszt godziny)	72 000
Usługa aktywizacji zawodowej dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej	10 wychowanków x 5000 (pakiet doradztwa, szkoleń, stażu)	50 000
Kampania promująca rodzicielstwo zastępcze	Reklama, festyn	30 000
PRZEWIDYWANY KOSZT REALIZACJI DZIAŁAŃ ROCZNIE		819 600

Źródło: Opracowanie własne.

Przedstawiona powyżej kalkulacja wstępna kosztów wskazuje, iż całkowity koszt realizacji zaplanowanych w ramach przedmiotowego planu działań może wynosić rocznie około 13.590.300 złotych. Biorąc pod uwagę, iż Lokalny Plan dotyczy trzyletniego okresu realizacji usług, należy wziąć pod uwagę co najmniej trzykrotność wyliczonej wyżej kwoty, powiększając o wskaźniki inflacji i ewentualny wzrost kosztów realizacji zadań wynikających z powszechnie obowiązujących przepisów (np. wzrost płacy minimalnej, wzrost danin publicznych, etc.).

9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA WDROŻENIE I REALIZACJI PLANU DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG

Działania z zakresu rozwoju usług społecznych powinny być finansowane w ramach tzw. montażu finansowego wszystkich dostępnych źródeł finansowania usług. Nie sposób nie wskazać środków samorządu terytorialnego, środków dotacyjnych rządowych, środków UE oraz koniecznie wpłat własnych użytkowników. Ponadto możliwe jest finansowanie usług z Funduszy celowych, np. PFRON, itp.

Zasadnicze znaczenie ma też aktywność organizacji pozarządowych, które mogą ubiegać się o dotacje na realizację zadań we wszystkich organach władzy i Funduszach. Konieczna jest zatem współpraca samorządu z NGO, by wszystkie działania miały charakter komplementarny.

10. ROLA PODMIOTÓW WE WDRAŻANIU LOKALNEGO PLANU ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH W POWIECIE STARGARDZKIM

Rada Powiatu podejmuje uchwały w sprawach przyjęcia, aktualizacji i zmian Planu Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024-2026. Komisje stałe Rady monitorują i kontrolują realizację Planu, zwłaszcza poszczególnych zadań i projektów oraz inicjowanie i opiniowanie zmian w jego zapisach. Rada Powiatu przyjmuje corocznie sprawozdanie z realizacji Planu Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024-2026, poprzedzając je debatą.

Zarząd Powiatu jest odpowiedzialny za wykonywanie uchwał Rady Powiatu w sprawie przyjęcia, aktualizacji i zmian Planu Rozwoju Usług Społecznych dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024-2026 zarządza i koordynuje realizację planu, podejmuje kluczowe decyzje dotyczące sposobu wdrażania założeń planu oraz sposobów finansowania działań, wskazuje podmioty realizujące poszczególne projekty i działania przyczyniające się do osiągania celów Planu, do których poza Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie należeć będą wyznaczone przez Starostę Stargardzkiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego, jednostki podległe oraz inne organizacje i instytucje, które będą bezpośrednio nadzorować wdrażanie projektów i zadań realizacyjnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest podmiotem kluczowym w procesie programowania i opracowywania Planu, zbiera informacje i dane statystyczne oraz nadzoruje i przeprowadza konsultacje, umożliwia koordynację realizacji działań w zakresie deinstytucjonalizacji pomiędzy samorządem powiatowym a samorządami gminnymi. W obszarze polityki społecznej Powiat Stargardzki realizuje przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie zarówno zadania własne, jak i zadania z zakresu administracji rządowej wynikające z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Centrum prowadzi swoją działalność instytucjonalną obejmującą gros celów Planu w płaszczyznach wytyczonych przez ustawodawcę, zasadniczo ukierunkowanych na promowanie i ochronę rodziny, udzielanie wszechstronnej pomocy rodzinom zastępczym i usamodzielniającym się wychowankom, pomoc społeczną oraz rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych oraz osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

Organizacje społeczne NGO monitorują problemy społeczne, zajmują się animacją życia społecznego, inicjują działania na rzecz mieszkańców powiatu, należy do nich też inicjatywa w zakresie wniosku o realizację zadania publicznego, realizacja zadań statutowych w zakresie usług społecznych, realizacja zadań zleconych przez powiat w ramach konkursów ofert oraz w formule tzw. małego grantu.

11. WSKAŹNIKI DLA POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW

Tabela 15: Wskaźniki realizacji Planu

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ NA DZIEŃ 31.12.2026
Organizowanie cyklicznych spotkań aktywizujących fizycznie i intelektualnie seniorów	Liczba osób korzystających	150
Współpraca z instytucjami innych samorządów w celu wspólnych działań aktywizacyjnych	Liczba spotkań rocznie	4
Szkolenia, treningi, instruktaże domowe – dla osób sprawujących opiekę nieformalną nad osobami starszymi	Liczba osób przeszkolonych	50
Upowszechnienie stosowania nowych technologii w opiece nad osobami starszymi m.in. usługi teleopieki.	Liczba zorganizowanych wydarzeń	6
Kompleksowa usługa przejściowa dla osób opuszczających szpital,	Liczba osób korzystających rocznie	90
Zatrudnienie pracownika socjalnego – asystenta zdrowienia	Liczba osób korzystających rocznie	180
Programy profilaktyki zdrowotnej	Liczba programów	12
Mobilny fizjoterapeuta	Liczba godzin	4320
Uruchomienie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego	Liczba osób korzystających rocznie	10
Wsparcie osób z niepełnosprawnością w usługach transportowych	Liczba osób korzystających	150
Szkolenia, treningi, instruktaże domowe – dla osób sprawujących opiekę nieformalną nad osobami starszymi z niepełnosprawnością	Liczba osób	50
Rozwój Warsztatów Terapii Zajęciowej lub utworzenie nowego WTZ, ZAZ	Liczba nowych uczestników	30
Poradnictwo specjalistyczne w zakresie psychiatrii środowiskowej dla dorosłych	Liczba godzin rocznie	1440
Poradnictwo specjalistyczne w zakresie psychiatrii środowiskowej dla dzieci i młodzieży	Liczba godzin rocznie	1440
Mobilna usługa psychologów w środowisku zamieszkania	Liczba godzin rocznie	2880
Interwencja kryzysowa	Liczba osób korzystających rocznie	180
Utworzenie grup wsparcia	Liczba osób korzystających rocznie	60
Uruchomienie i prowadzenie ośrodka wsparcia - dziennego dla osób w kryzysach	Liczba osób korzystających rocznie	60
Kontynuowanie działalności Ośrodka Koordynacyjno - Rehabilitacyjno - Opiekuńczego przy Poradni PP	Liczba osób korzystających rocznie	60

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 - 2026**

Usługa szkolenia dla rodziców w zakresie specyfiki opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością w wieku 0-4 lata	Liczba osób przeszkolonych	60
Utworzenie grupy wsparcia: dla młodzieży w wieku 12-15 lat; dla młodzieży licealnej; dla młodych dorosłych	Liczba spotkań	36
Poradnictwo specjalistyczne w formie indywidualnej lub grupowej dla młodzieży	Liczba godzin rocznie	1440
Prowadzenie form wsparcia dla rodzin wymagających wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych	Liczba spotkań	36
Prowadzenie grupy wsparcia dla rodziców zastępczych	Liczba spotkań	36
Mieszkanie wspomagane/treningowe tzw. „inkubatora”	Liczba osób zamieszkałych	5
Prowadzenie Akademii Opiekuna Zastępczego	Liczba spotkań	36
Wsparcie terapeutyczne dla dzieci i młodzieży umieszczonej w pieczy zastępczej	Liczba godzin rocznie	720
Usługa life-coachingu (doradztwo życiowe) dla wychowanków pieczy zastępczej w rozwoju umiejętności i kompetencji	Liczba godzin rocznie	1440
Usługa aktywizacji zawodowej dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej	Liczba osób	30
Kampania promująca rodzicielstwo zastępcze	Liczba kampanii	3

Źródło: Opracowanie własne.

12. MONITORING REALIZACJI PLANU

Monitorowanie wdrażania założeń Planu, odbywać się będzie w partnerstwie i przy udziale wszystkich interesariuszy, Zarząd Powiatu Stargardzkiego powoła zespół monitorujący wdrażanie planu, który w okresach rocznych będzie przygotowywał sprawozdanie z realizacji celów i zadań założonych w planie. Punktem odniesienia w monitorowaniu realizacji działań będzie opracowany zestaw wskaźników obrazujących oczekiwane rezultaty realizacji planów na poziomie celów strategicznych i szczegółowych.

ZAKOŃCZENIE

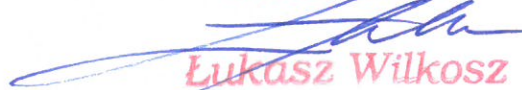
Współcześnie usługi społeczne stoją przed różnymi wyzwaniami uniwersalnymi, które zawsze były obecne w polityce społecznej, takimi jak redukcja nierówności, zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz budowanie integracji społecznej oraz cywilizacyjnymi, takimi jak starzenie się społeczeństwa z wszelkimi wynikającymi z tego konsekwencjami i wzrostem liczby dzieci czasowo niepozbawionymi opieki rodziców biologicznych.

Z procesem dochodzenia do europejskiego modelu społecznego wiążą się liczne wyzwania:

- 1) budowanie poparcia dla idei deinstytucjonalizacji,
- 2) montaż finansowania dla nowych usług,
- 3) angażowanie do partnerstwa organizacji społecznych i związków wyznaniowych,
- 4) budowanie systemu nowych usług,
- 5) indywidualizowanie usług pod kątem potrzeb,
- 6) kreowanie nowych profesji.

Jak wynika z powyższego rozwój usług społecznych wymaga dialogu ze wszystkimi interesariuszami – usługobiorcami, realizatorami, zarządzającymi, a także planistami strategicznymi w celu jak najlepszego i jak najszerszego implikowania do społeczności lokalnej tego innowacyjnego rozwiązania i sposobu myślenia o organizacji pomocy społecznej.

Na koniec należy zaznaczyć, że niniejszy Plan należy traktować jako pierwszy krok, punkt wyjścia do budowania skutecznego systemu realizacji usług społecznych, który będzie się dokonywać nieustannie przez najbliższe dziesięciolecia. Plan będzie ulegał modyfikacjom wraz ze zmieniającymi się trendami społeczno-kulturowymi, potrzebami mieszkańców, pojawianiem się innowacyjnych pomysłów na działania, a także na skutek pozyskiwania coraz to nowych zasobów – ludzkich, finansowych i infrastrukturalnych. Stanowi on dobry punkt startu w otwartym i nieustannym procesie rozwoju usług społecznych.

Wicestarosta

Lukasz Wilkosz

Spis treści

WPROWADZENIE.....	2
1. GRUPY ODBIORCÓW USŁUG SPOŁECZNYCH.....	4
2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU STARGARDZKIEGO.....	5
3. ANALIZA ZASOBÓW SYSTEMU, A TAKŻE ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH I PODMIOTÓW KOMERCYJNYCH W ZAKRESIE REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH.....	10
4. DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH.....	14
4.1. DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH OSÓB STARSZYCH.....	14
4.2. DIAGNOZA POTRZEB OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI.....	18
4.3. DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH DZIECI I RODZIN Z DZIEĆMI.....	20
4.4. DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH OSÓB W KRYZYSIE PSYCHICZNYM.....	21
4.5. WNIOSKI I REKOMENDACJE Z DIAGNOZY POTRZEB.....	22
5. ZAKRES REALIZOWANYCH USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE POWIATU STARGARDZKIEGO.....	23
6. ZAKRES NIEZASPOKOJONYCH POTRZEB W ZAKRESIE REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH.....	30
7. ZAKŁADANE CELE I DZIAŁANIA W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH W POWIECIE STARGARDZKIM.....	31
8. ANALIZA KOSZTÓW REALIZOWANYCH OBECNIE USŁUG ORAZ KALKULACJA KOSZTÓW REALIZACJI USŁUG PO WDROŻENIU PLANU DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG.....	35
9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA WDROŻENIE I REALIZACJI PLANU DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG.....	37
10. ROLA PODMIOTÓW WE WDRAŻANIU LOKALNEGO PLANU ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH W POWIECIE STARGARDZKIM.....	38
11. WSKAŹNIKI DLA POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW.....	39
12. MONITORING REALIZACJI PLANU.....	40
ZAKOŃCZENIE.....	41

Wykaz rysunków

Rysunek 1: Mapa Powiatu Stargardzkiego.....	6
Rysunek 2: Prognoza ludności Powiatu Stargardzkiego wg grup ekonomicznych wieku do roku 2050.....	9
Rysunek 3: Odsetek gmin realizujących usługi opiekuńcze, wg typu gminy.....	23
Rysunek 4: Odsetek gmin realizujących usługi asystenckie.....	24

Indeks tabel

Tabela 1: Liczba mieszkańców w gminach.....	7
Tabela 2: Przyrost naturalny w Powiecie Stargardzkim i gminach Powiatu w 2022 roku.....	8
Tabela 3: Populacja mieszkańców Powiatu Stargardzkiego.....	8
Tabela 4: Prognozowana populacja mieszkańców Powiatu Stargardzkiego.....	9
Tabela 5: Struktura zatrudnienia w PCPR w Stargardzie.....	10
Tabela 6: Struktura wieku mieszkańców Powiatu Stargardzkiego.....	15
Tabela 7: Obciążenie demograficzne.....	16
Tabela 8: Wnioski i rekomendacje z diagnozy potrzeb.....	22
Tabela 9: Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny w latach 2020-2022.....	26
Tabela 10: Liczba placówek wspierających rodzinę w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych na terenie gmin powiatu.....	27
Tabela 11. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w Powiecie Stargardzkim w latach 2021 - 2022 wg przyczyny niepełnosprawności osób poniżej 16 roku.....	28
Tabela 12: Rodzaje wydanego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego w latach 2021-2022.....	29
Tabela 13: Cele i działania przewidziane w Planie.....	31
Tabela 14: Koszty realizacji Planu Rozwoju Usług Społecznych.....	35
Tabela 15: Wskaźniki realizacji Planu.....	39